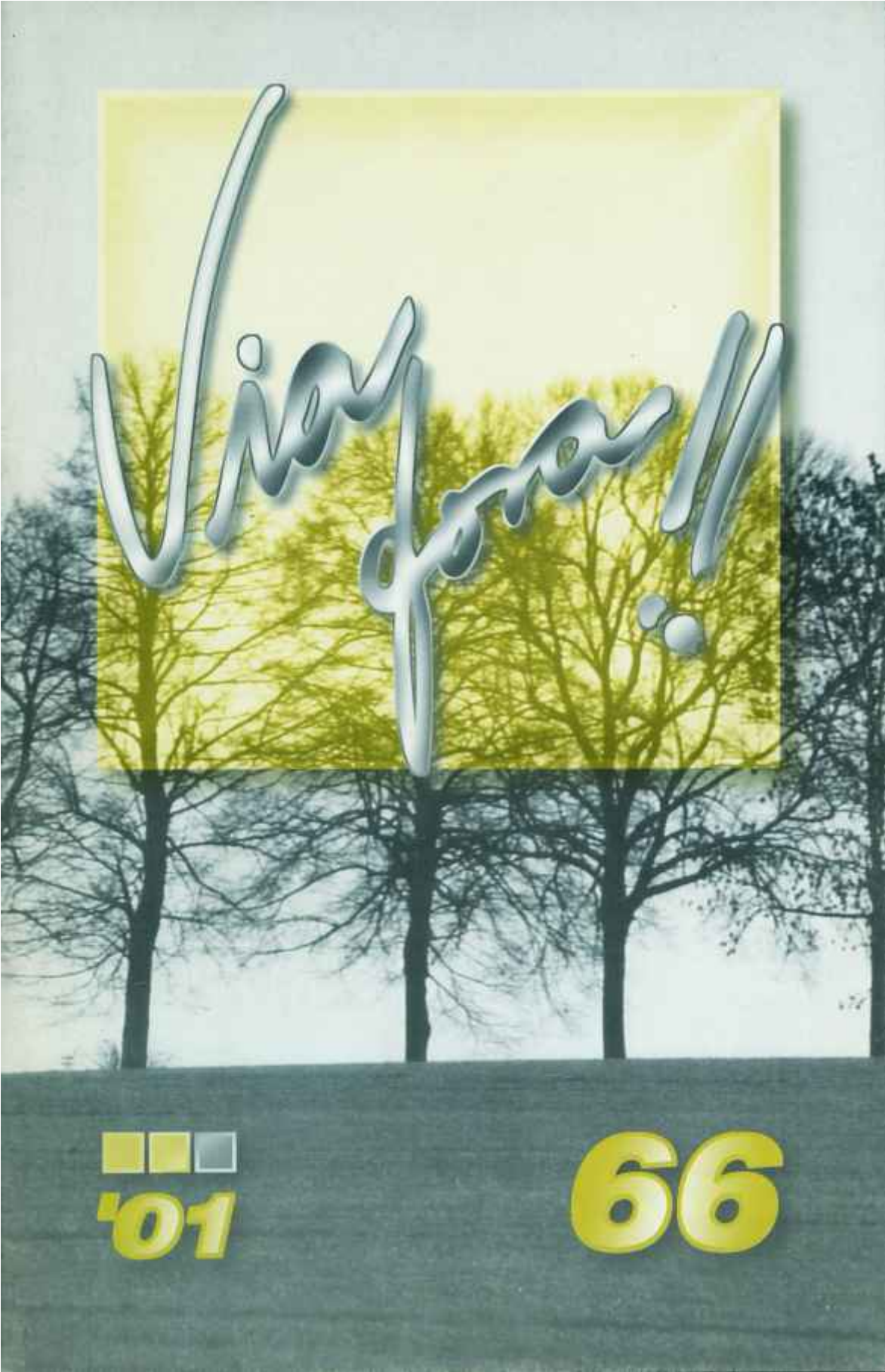
Vision
'01
66

CONTENTS		ENHAVO
Editorial	**3**	Cefartikolo
The Theatre of Good and Evil	**4**	La teatro de la Bono kaj la Malbono
The factor God	**7**	La faktoro Dio
Are we still in time?	**11**	Ĉu ankoraŭ estas tempo?
Letter to the Secretary General of the UNO	**16**	Letero al la Generala Sekretario de UN
My village	**19**	En mia vilaĝo
The Goddess Artemis, vanguard of Mary	**20**	*La diino Àrtemis, antaŭiro de Maria*
Drums for Peace	**26**	*Pacaj Tamburoj*
Conversation with Victor Aierdi	**33**	*Konversacio kun Victor Aierdi*

Via fora!! núm. 66 Tardor de 2001 Preu venda: 500 ptes.

Edita: Associació **enllaç.** Apartat de Correus 85, E-08291 Ripollet (Vallès Occidental), telèfon: (34) 93 692 51 83, adreça electrònica: viafora@wanadoo.es

Traduccions: Alice Baumann, Ramon Llop, Llibert Puig i l'Associació Catalana d'Esperanto.

Fotografies: la de la portada mostra un paisatge de Txèquia i és de Miquel Palau. La de l'entrevistat és de Joan Ramon Gordo. Les de l'article sobre els Tambors de Pau estan extretes del web www.tamtamforpeace.org. i són una mostra de les diferents trobades i activitats desenvolupades el mes de juny i setembre de 2001.

Il·lustracions: Eva Virgili, Xavi López i Amadeu Oliveres.

Maquetació: VIA FORA!! és composada electrònicament per membres de l'Associació, amb la col·laboració de Rúbrica Editorial

Impressió: Rúbrica Editorial (el Prat de Llobregat), amb paper ecològic Biotop 3 de 90 grams pel que fa a l'interior i cartulina ecològica Magnostar de 200 grams pel que respecta a les portades.

Dipòsit legal: B-13.925/1984

ISSN: 0214-672X.

VIA FORA!! és membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC).

Poques vegades hem estat tan convençuts d'oferir-vos un Via Fora! allò que se'n diu "rodó", i a més a més amb una profunda satisfacció pel que fa als seus continguts.

De fet, els diferents treballs que el configuren han anat sorgint de manera progressiva amb una clara consciència d'anar configurant un cos sòlid i atractiu, útil per als lectors de Via Fora!

Un dels eixos presents a gairebé tots els treballs que publiquem en aquest número és la reflexió que sobre la violència, les seves conseqüències, els factors determinants i les seves causes fan tot un seguit d'autors des de diferents visions i anàlisis, amb una clara voluntat de voler aprofundir en un tema tan complex i enverinat com és el de la pau, la violència, els diferents actors implicats...

En aquest sentit, no pot ser d'una altra manera que els esdeveniments ocorreguts el passat 11 de setembre als Estats Units d'Amèrica tinguin una referència en aquestes pàgines. I ho estan en quatre dels articles. Tots quatre tracten des de vessants diferents aquesta situació i ens aporten dades, punts de vista i reflexions molt enriquidores i il·lustratives seguint un dels objectius bàsics de Via Fora! que és el de donar a conèixer reflexions, experiències, opinions... que des de perspectives diferents ens ajudin a progressar i a enriquir-nos com a persones i com a poble.

També des de la perspectiva de la pau publiquem una experiència internacional Tambors de Pau, la qual, utilitzant eines diferents a la paraula treballa per generar sinergies arreu i per denunciar els greus dèficits de pau que tenim en el món. Així publiquem imatges de grups, proclames i actes ocorreguts a diferents continents. I que s'en han realitzat en aquests darrers mesos.

Dins d'aquest còctel teòric sorgeix un petit escrit, sintètic i molt descriptiu, sobre les grans diferències existents al món, mostrant-nos de manera crua i clara aquests greus desequilibris i desigualtats que ens situen a la majoria de nosaltres dins del sector afavorit i privilegiat de la humanitat actual.

La secció Relligats està dedicada a un llibre que ens narra els Fets del Palau per un dels seus protagonistes.

Acabem les pàgines d'aquest Via Fora! per una banda amb una presentació del primer santuari dedicat a la Mare de Déu de l'Ecologia situat a Gallifa i liderat per una de les persones històriques i punts de referència de Catalunya, Mn. Dalmau, i per altra amb una entrevista a un dels coordinadors generals d'Elkarri, moviment pacifista basc que en aquests darrers temps està apostant per una arriscada i innovadora proposta de pau.

Per acabar, i dins del capítol dels il·lustradors, s'ha incorporat a la dinàmica mantinguda per na Eva Virgili i en Xavi López, un de nou, Amadeu Oliveras, al qual aprofitem per donar-li la benvinguda i agrair a tots ells la seva professionalitat i vàlua personal a l'acompanyar la nostra lectura i reflexions amb les seves creacions artístiques.

En definitiva, com us dèiem al començar teniu a les mans un Via Fora! que creiem útil i engrescador. Que us aprofiti!

Via Iuralt Núm. 66, Volum VIII. Tardor '01

EL TEATRE DEL BÉ I DEL MAL*

Eduardo Galeano

L'autor ens presenta una reflexió al voltant de la variabilitat moral de les persones i esdeveniments en funció de qui els analitza, els pateix i àdhuc en funció de la situació concreta que es viu. El que en un moment era bo passa a ser dolent i a l'inrevés. Una reflexió sobre el perquè canvien les anàlisis dels estats i dels grups poderosos en funció de llurs interessos concrets. Els esdeveniments ocorreguts als Estats Units d'Amèrica el passat 11 de setembre són una bona oportunitat per fer quelcom més que una condemna genèrica. És molt possiblement una oportunitat d'or per reflexionar i començar a lluitar per canviar les coses.

(*) Publicat a Brecha, Montevideo, 21 09 01

The author reflects on the differing moral evaluations of persons and events depending on who makes the analysis, who suffers its consequences and also on the circumstances of the specific situation. The same thing which was good in a certain moment turns out to be bad in other circumstances, and the other way round. This is a reflection on why the analyses of the governments and power groups change depending on their specific interests. The events which took place in the United States on September 11th are a good opportunity to go beyond just a general condemnation. Very possibly, it is a golden opportunity for reflecting and initiating action to change things.

(*) Published in Brecha, Montevideo, 21 09 01

La aŭtoro prezentas al ni pripenson ĉirkaŭ la morala vero de la homoj kaj okazintaĵoj, laŭ la analizinto, laŭ la suferanto kaj eĉ laŭ la konkreta spertita situacio: Tio kio en difinita momento estis bona farĝas malbona kaj inverse. Pripenso kial ŝanĝĝas la analizoj de la Ŝtatoj kaj de la fortaj grupoj laŭ siaj konkretaj interesoj La okazintaĵoj en Usono de la 11a de septembro estas bona okazo por fari ion plian ol ĝeneralan kondamnon. Ĉiu estas ora okazo por pripensi kaj ekbatalt por ŝanĝi la situacion.

(*)Publikigita en Brecha, Montevideo 21 09 01

En la lluita del Bé contra el Mal, sempre és el poble qui posa els morts.

Els terroristes han matat a treballadors de cinquanta països a Nova York i a Washington, en nom del Bé contra el Mal. I en nom del Bé contra el Mal el president Bush jura venjança: "Anem a eliminar el Mal d'aquest món", anuncia.

Eliminar el Mal? Què seria del Bé sense el Mal? No sols els fanàtics religiosos necessiten enemics per justificar llur bogeria. També necessiten enemics per justificar llur existència, la indústria d'armaments i el gegantí aparell militar dels Estats Units d'Amèrica. Bons i dolents, dolents i bons: els actors canvien de màscares, els herois passen a ser monstres i els monstres herois, segons exigeixen els que escriuen el drama.

Això no té res de nou. El científic alemany Werner von Braun va ser dolent quan inventà els coets V-2, que Hitler descarregà sobre Londres, però es va convertir en bo el dia en què va posar el seu talent al servei dels Estats Units. Stalin va ser bo durant la Segona Guerra Mundial i dolent després, quan passà a dirigir l'Imperi del Mal. En els anys de la guerra freda escriví John Steinbeck: "Potser tot el món necessita russos. Aposto a que també a Rússia necessiten russos. Potser ells els anomenin americans". Després, els russos s'endolciren. Ara, també Putin diu: "El Mal ha d'ésser castigat".

Saddam Hussein era bo, i bones eren les armes químiques que va utilitzar contra els iranians i els kurds. Després es va endolentir. Ja s'anome-

nava Satán Hussein quan els Estats Units, que venien d'envair Panamà, envaïren Iraq perquè Iraq havia envaït Kuwait. Bush Pare va tenir al seu càrrec aquesta guerra contra el Mal. Amb l'esperit humanitari que caracteritza la seva família, matà a més de cent mil iraquians, civils en la seva gran majoria.

Satan Hussein segueix estant on estava, però aquest enemic número ú de la humanitat ha caigut a la categoria d'enemic número dos. El flagel del món s'anomena ara Osama Bin Laden. L'Agència Central d'Intel·ligència (CIA) li havia ensenyat tot el que sap en matèria de terrorisme: Bin Laden, estimat i armat pel govern dels Estats Units d'Amèrica, era un dels principals "guerrers de la llibertat" contra el comunisme a l'Afganistan. Bush Pare ocupava la vice-presidència quan el president Reagan va dir que aquests herois eren "l'equivalent moral dels Pares Fundadors d'Amèrica". Hollywood estava d'acord amb la Casa Blanca. En aquests temps, es va filmar Rambo 3: els afganis musulmans eren els bons. Ara són dolents dolentíssims, en temps de Bush Fill, tretze anys després.

Henry Kissinguer fou dels primers en reaccionar davant la recent tragèdia. "Tan culpable com els terroristes són els qui els brinden suport, finançament i inspiració", va sentenciar, amb paraules que el president Bush va repetir hores després.

Si això fos així, hauria de començar per bombardejar a Kissinguer. Ell resultaria culpable de molts més crims que els comesos per en Bin Laden i per tots els terroristes que són en el món. I en molts més països: actuant al servei de diversos governs d'Estats Units, brindà "suport, finançament i inspiració" al terror d'Estat a Indonèsia, Cambotja, Xipre, Iran, Àfrica del Sud, Bangladesch i en els països sud-americans que sofriren la guerra bruta del Pla Còndor.

L'11 de setembre de 1973, exactament 28 anys abans dels focs d'ara,

© Eva Virgili

havia cremat el palau presidencial de Xile. Kissinguer havia avançat l'epitafi de Salvador Allende i de la democràcia xilena, en comentar el resultat de les eleccions: "No tenim perquè acceptar que un país es faci marxista per la irresponsabilitat del seu poble".

El menyspreu per la voluntat popular és una de los moltes coincidències entre el terrorisme d'Estat i el terrorisme privat. Per posar un exemple, l'ETA, que mata gent en nom de la independència del País Basc, diu a través dels seus propagadors: "Els drets no tenen res a veure amb majories i minories".

Molt s'assemblen entre si el terrorisme artesanal i el d'alt nivell tecnològic, el dels fonamentalistes religiosos i el dels fonamentalistes del mercat, el dels desesperats i el dels poderosos, el dels bojos solts i el dels professionals d'uniforme. Tots comparteixen el mateix menyspreu per la vida humana: els assassins dels cinc mil cincents ciutadans triturats sota la runa de les Torres Bessones, que es van desplomar com a castell de sorra seca, i els assassins dels dos-cents mil guatemalencs, en la seva majoria indígenes, que han estat exterminats sense que mai la tele ni els diaris del món els prestessin la menor atenció. Ells, els guatemalencs, no foren sacrificats per cap fanàtic musulmà, sinó pels militars terroristes que reberen "suport, finançament i inspiració" dels successius governs dels Estats Units d'Amèrica.

Tots els enamorats de la mort coincideixen també amb llur obsessió per reduir a termes militars les contradiccions socials, culturals i nacionals. En nom del Bé i del Mal, en nom de l'Única Veritat, tots resolen tot matant primer i preguntant després. I per aquest camí, acaben alimentant a l'enemic que combaten. Foren les atrocitats de Sendero Luminoso les que en gran mesura incubaren al president Fujimori, que amb considerable suport popular implantà un règim de terror i va vendre el Perú a preu de saldo. Foren les atrocitats dels Estats Units a l'Orient Mitjà les que en gran mesura incubaren la guerra santa del terrorisme d'Al·là.

Malgrat que ara el líder de la Civilització estigui exhortant a una nova Creuada, Al·là és innocent dels crims que es cometen en el seu nom. Al cap i a la fi, Déu no va ordenar l'holocaust nazi contra els fidels de Jehovà, i no fou Jehovà qui dictà la matança de Sabra i Chatila ni qui va manar expulsar els palestins de la seva terra. Que potser Jehovà, Al·là i Déu a seques no són tres noms d'una mateixa divinitat?

Una tragèdia d'equívocs: ja no se sap qui és qui. El fum de les explosions forma part d'una molt més enorme cortina de fum que ens impedeix veure. De venjança en venjança, els terrorismes ens obliguen a caminar a tombs. Veig una fotografia, publicada recentment: en una paret de Nova York alguna mà va escriure: "Ull per ull deixa el món cec".

L'espiral de la violència engendra violència i també confusió: dolor, por, intolerància, odi, bogeria. A Porto Alegre, a començaments d'aquest any, l'argelí Ahmed Ben Bella advertí: "Aquest sistema, que ja va embogir les vaques, està embogint la gent". I els bojos, bojos d'odi, actuen igual que el poder que els genera.

Un nen de tres anys, anomenat Luca, comentà en aquests dies: "El món no sap on està casa seva". Ell estava mirant un mapa. Podia haver estat mirant un periòdic.

Eduardo Galeano

EL FACTOR DÉU

José Saramago

Amb el seu estil peculiar i la seva força d'anàlisi reflexiva l'autor ens presenta una sèrie de consideracions ètiques, filosòfiques, religioses, morals... sobre el perquè dels esdeveniments de l'11 de setembre als Estats Units d'Amèrica, tot emmarcant-los amb d'altres de semblants ocorreguts en d'altres indrets del planeta i amb un denominador comú, matar en nom de Déu. Malgrat el seu públic ateísme, l'autor ens diu que no són els Déus, sinó el factor Déu —creat per l'home— el que empeny, aquest que és terriblement igual en tots els éssers humans on sigui que estiguin i sigui quina sigui la religió que professin, aquest que ha intoxicat el pensament i obert les portes a les intolerànciès més sòrdides, aquest que no respecte sinó allò que mana creure, el que després de presumir d'haver fet de la bèstia un home acabà per fer de l'home una bèstia.

(*) El text que reproduïm ha estat extret de diferents forums internacionals d'Internet. No en tenim la prova fefaent de la seva autoria malgrat se'ns hagi assegurat que és de José Saramago. Tanmateix, i un cop llegit, des de Via Fora! considerem molt oportú donar-lo a conèixer ja que pot ajudar-nos a tots plegats a afinar millor la nostra anàlisi i percepció dels esdeveniments a que fa referència.

With his peculiar style and the strength of his reflexive analysis he presents a series of ethical, phylosophic, religious and moral considerations on the causes of the events of September 11th in the USA, placing them within the context of other similar events occurred in the rest of the world and with a common denominator: to kill in the name of Good. Known for his atheism, the author affirms that it is not the Gods but the factor God —created by man— that is in its origin. This force is terribly the same in all human beings wherever they be or whichever religion they profess, it has intoxicated the minds and opened the door to the most sordid intolerances, it respects nothing but what it orders to believe, and, after claiming to have turned animal into man it turns man into animals.

(*) The text we publish was taken from several international forums in Internet. We have no definite proof of its authorship although we have been assured that it is by José Saramago. Nevertheless, upon its lecture, at Via Fora! we consider it a good moment to make this text known since it can help us all to deepen our own analysis and perception of the events it refers to.

Per sia karakteriza stilo kaj sia pripensa analiz-forto la aŭtoro montras al ni sinsekvojn de etikaj, filozofiaj, religiaj kaj moralaj meditoj ...pri la kialo de la okazintaĵoj de la 11a de septembro en Usono, kiujn li rilatigas kun aliaj similaj faktoj okazintaj en aliaj lokoj de la planedo kaj kun la sama karakterizo, mortigi en la nomo de Dio. Malgraŭ sia publika ateismo, la aŭtoro asertas ke ne estas la Dioj, sed la faktoro Dio —hom-kreita- kiu instigas, tiu kiu estas terure simila en ĉiuj homaj estaĵoj, kie ajn ili estu kaj kiu ajn estu la religio kiun ili praktikas, tiu kiu toksigas la penskapablon kaj malfermas la pordojn al la plej hontindaj netoleremoj, tiu kiu nur respektas tion kion ordonas kredi tiu kiu post vantiĝi fart homon el besto, finas farinte beston el homo.

(*) La reproduktatan tekston ni ĉerpis el diversaj internaciaj forumoj en Interreto. Ni ne havas certan konvinkon pri ĝia aŭtoreco, malgraŭ tio ke oni certigis al ni ke ĝin verkis José Saramago. Tamen, leginte ĝin, ni ĉe Via Fora! opinias tre oportune ĝin publikigi, ĉar ĝi povas helpi nin ĉiujn en la ph bona precizigo de nia analizo kaj kompreno de la tutemaj okazintaĵoj.

En algun lloc de l'Índia. Una fila de peces d'artilleria en posició. Lligat a la boca de cadascuna d'elles hi ha un home. En primer pla de la fotografia, un oficial britànic aixeca l'espasa i va a donar l'ordre de disparar. No disposem d'imatges de l'efecte dels dispars, però fins i tot la més obtusa de les imaginacions podrà "veure" caps i troncs dispersos pel camp de tir, restes sanguinolentes, vísceres, membres amputats. Els homes eren rebels. En algun lloc d'Angola. Dos soldats portuguesos aixequen pels braços un negre que potser no estigui mort, un altre soldat empunya un matxet i es prepa-

© Eva Virgili

ra per separar el cap del cos. Aquesta és la primera fotografia. A la segona, aquesta vegada hi ha una segona fotografia, el cap ja ha estat tallat, està clavat en un pal i els soldats riuen. El negre era un guerriller. En algun lloc d'Israel. Mentre que alguns soldats israelians immobilitzen un palestí, un altre militar li parteix a cops de martell els ossos de la mà dreta. El palestí havia llençat pedres. Estats Units d'Amèrica del Nord, ciutat de Nova York. Dos avions comercials nord-americans, segrestats per terroristes relacionats amb l'integrisme islàmic, es llencen contra les torres del World Trade Center i les enderroquen. Pel mateix procediment, un tercer avió causa enormes danys a l'edifici del Pentàgon, seu del poder bèl·lic dels Estats Units. Els morts, enterrats entre la runa, reduïts a engrunes, volatilitzats, es conten per milers.

Les fotografies de l'Índia, d'Angola i d'Israel ens llancen l'horror a la cara, les víctimes se'ns mostren en el mateix moment de la tortura, de l'agònica expectativa, de la mort abjecta. A Nova York tot va semblar irreal al començament, un episodi repetit i sense novetat d'una catàstrofe cinematogràfica més, realment arrebatadora pel grau d'il·lusió aconseguit pel tècnic d'efectes especials, però net de ranures, de raigs de sang, de carns aixafades. D'ossos triturats, de merda. L'horror, amagat com un animal immund, va esperar que sortíssim de l'estupefacció per saltar-nos a la gola. L'horror va dir per primera vegada "aquí estic" quan aquelles persones es varen llançar al buit com si acabessin d'escollir una mort que fos seva. Ara, l'horror aparaixerà a cada instant en remoure una pedra, un tros de paret, una xapa d'alumini retorçada, i serà un cap irreconeixible, un braç, una cama, un abdomen, un tòrax aixafat. Però fins i tot això mateix és repetitiu i monòton, en certa manera ja conegut per les imatges que ens arribaren d'aquella Ruanda —d'un-milió-de-morts—, d'aquell Vietnam cuit a napalm, d'aquelles execucions en estadis plens de gent, d'aquells linxaments i apallissaments, d'aquells soldats iraquians sepultats vius sota tones de sorra, d'aquelles bombes atòmiques que arrasaren i calcinaren Hiroshima i Nagasaki, d'aquells crematoris nazis vomitant cendres, d'aquells camions per enretirar cadàvers com si es tractés d'escombraries. Sempre haurem de morir d'alguna cosa, però ja s'ha perdut el compte dels éssers humans morts de les pitjors maneres que els humans han estat capaços d'inventar. Una d'elles, la més criminal, la més absurda, la que més ofén a la simple raó, és aquella que, des del començament dels temps i de les civilitzacions, mana matar en nom de Déu. Ja s'ha dit que les religions, totes elles, sense excepció, mai han servit per aproximar i congraciar els homes; que, pel contrari, han estat i segueixen sent causa de sofriments inenarrables, de matances, de monstruoses violències físiques i espirituals que constitueixen un dels més tenebrosos capítols de la miserable història humana. Al menys en senyal de respecte per la vida, hauríem de tenir el valor de proclamar en totes les circumstàncies aquesta veritat evident i demostrable, però la majoria dels creients de qualsevol religió no sols fingeixen ignorar-ho, sinó que es dreçen iracunds i intolerants en contra d'aquells pels qui Déu no és més que un nom, res més que un nom, el nom que, per por a morir, li vam posar un dia i que vindria a dificultar el nostre pas a una humanització real. A canvi ens prometia paradisos i ens amenaçava amb inferns, tan falsos els uns com els altres, insults descarats a una intel·ligència i a un sentit comú que tant de treball ens va costar aconse-

Via forall Núm. 66, Volum VIII, Tardor '01

guir. Diu Nietzsche que tot estaria permès si Déu no existís, i jo responc que precisament per causa i en nom de Déu és el perquè s'ha permès i justificat tot, principalment el pitjor, principalment el més horrible i cruel. Durant segles, la Inquisició fou, també, com avui els Taliban, una organització terrorista dedicada a interpretar perversament textos sagrats que haurien de merèixer el respecte dels qui ens ells deien creure-hi, una monstruosa unió pactada entre la Religió i l'Estat contra la llibertat de consciència i en contra del més humà dels drets: el dret a dir no, el dret a l'heretgia, el dret a escollir una altra cosa, que sols això és el que la paraula heretgia significa. I amb tot, Déu és innocent. Innocent com quelcom que no existeix, que no ha existit ni existirà mai, innocent d'haver creat un univers sencer per col·locar en ell éssers capaços de cometre els majors crims per després justificar-los dient, que són celebracions del seu poder i de la seva glòria, mentre els morts es van acumulant, aquests de les torres bessones de Nova York, i tots els altres que, en nom d'un Déu convertit en assassi per voluntat i per l'acció dels homes, han cobert i insisteixen en cobrir de terror i de sang les pàgines de la Història. Els déus, penso jo, sols existeixen en el cervell humà, prosperen o es deterioren dins del mateix univers que els ha inventat, però el "factor Déu", aquest, està present en la vida com si efectivament fos amo i senyor d'ella. No és un déu, sinó el "factor Déu" el que s'exhibeix en els bitllets de dòlar i es mostra en els cartells que demanen per Amèrica (la dels Estats Units, no l'altra...) la benedicció divina. I fou en el "factor Déu" en el que es transformà el déu islàmic que llançà contra les torres del World Trade Center els avions de la revolta contra els menyspreus i de la venjança contra les humiliacions. Es dirà que un déu es dedicà a sembrar vents i que un altre déu respon ara amb tempestes. És possible, i potser sigui cert. Però no han estat ells, pobres déus sense culpa, ha estat el "factor Déu", aquest que és terriblement igual en tots els éssers humans on sigui que estiguin i sigui quina sigui la religió que professin, aquest que ha intoxicat el pensament i obert les portes a les intoleràncies més sòrdides, aquest que no respecte sinó allò que mana creure, el que després de presumir d'haver fet de la bèstia un home acabà per fer de l'home una bèstia.

Al lector creient (de qualsevol creença...) que hagi aconseguit suportar la repugnància que probablement li inspirin aquestes paraules, no li demano que es passi a l'ateisme del qui les ha escrit. Simplement li prego que comprengui amb el sentiment, sinó pot ser amb la raó, que, si hi ha Déu, hi ha un sol Déu, i que, en la seva relació amb ell, el menys important és el nom que s'ha ensenyat a donar-li. I que desconfiï del "factor Déu". No li manquen enemics a l'esperit humà, més aquest és un dels més pertinaços i corrosius. Com ha quedat demostrat i desgraciadament seguirà demostrant-se.

José Saramago

ENCARA HI HA TEMPS?

Joan Carrero Saralegui

L'autor de l'escrit que reproduïm molt possiblement sigui la persona a casa nostra que més conegui la problemàtica del conflicte dels Grans Llacs. Candidat a premi Nobel de la Pau, ha endegat des de fa anys, diferents campanyes per denunciar la terrible situació d'injusticia i de desinformació intencionada que existeix en aquest conflicte. En el present article ens explica les seves impressions i reflexions sobre els esdeveniments de l'11 de setembre als Estats Units d'América tot emmarcant-lo dins de la seva visió de l'estat del món i de les terribles injustícies que s'hi donen.

This author is very probably the person among us who is best acquainted with the issues of the conflict of the Great Lakes. Candidate to the Nobel prize for Peace, over years he has been promoting different campaigns to denounce the terrible situation of injustice and deliberate disinformation that exists on this conflict. In this article he refers his impressions and reflections on the events of September 11th in the USA, embedded in his vision of the present state of the world and the existent terrible situations of injustice.

La aŭtoro de la teksto kiun ni reproduktas tre probable estas la persono ĉe ni kiu pli bone konas la aferon pri la konflikto de la Grandaj Lagoj. Kandidato al la Nobelpremio pri Paco, iniciatis de antaŭ kelkaj jaroj, diversajn kampanjojn por denunci la teruran situacion de maljusteco kaj de antaŭpensita malinformado kiu ekzistas en tiu ĉi konflikto. En tiu ĉi artikolo li rakontas al ni siajn impresojn kaj pripensojn pri la okazintaĵoj de la 11a de septembro en Usono kiujn li enkadrigas ene de sia percepto pri la monda situacio kaj pri la teruraj maljustaĵoj kiuj en ĝi okazas.

Les terribles imatges de les Torres Bessones ferides de mort, les dels qui des de les finestres dels últims pisos demanaven ajut desesperadament, les d'aquells cossos caient en uns instants eterns (tant diminuts, tan desvalguts), les de l'enfonsament final dels gegants... m'han dolgut, com a milions d'èssers humans, en el fons. Però no he plorat. Fa força mesos que no ho faig. Cada mes, ara mateix, des de fa tres anys, estant morint una mitjana de 80.000 èssers humans a la RD del Congo envaïda per Uganda, Rwanda i Burundi (els grans protegits dels EE.UU.) Aquesta dura realitat, que visc de molt a prop, m'ha deixat "sec". Tres milions de víctimes en aquests darrers tres anys. Que sumats als més de tres milions de Ruanda des de 1990, suposen més de sis milions en una dècada. L'amarga constatació de la gran indiferència del nostre món "civilitzat" respecte a aquesta i a altres grans tragèdies, a les que no considera com a seves, em ve generant des de fa mesos una espècie de cuirassa afectiva i un gran pessimisme sobre el futur pròxim.

El setembre de 1999, acompanyat del president d'una de les més importants organitzacions de l'oposició rwandesa, vaig tenir l'ocasió d'entrevistar-me amb en Ramsay Clark, ex fiscal general dels EE.UU. El seu despatx està situat a Manhattan sud, per la qual cosa vaig aprofitar la resta del dia per visitar els més emblemàtics monuments i edificis d'aquesta ja de per si emblemàtica illa. Avui, dos anys després, tot el que vaig viure en aquells dies té per a mi un sabor d'anticipada metàfora.

Per una banda, l'estàtua de la Llibertat. Vaig pujar amb gust fins el punt més elevat d'aquesta monumental escultura, regal de França, que evoca els més nobles lligams entre

Amèrica del Nord i Europa. És l'Amèrica del Nord que a la segona guerra mundial intervé generosament i decisiva en favor de l'alliberament de l'opressió nazi. L'Amèrica del Nord de les pel·lícules i els còmics de la meva infantesa. La que tant admirava i encara admiro. La dels herois enfrontats gairebé sempre a una majoria injusta. La de Ramsay Clark i tants d'altres nord-americans lúcids i crítics amb els seus darrers governs i amb l'ampli sector de la seva societat que els dóna suport, així com amb les seves grans agències d'informació i amb els seus poderosos lobbies econòmics (líders màxims d'"aquesta" globalització immisericorde que ens envolta).

Per altra, el World Trade Center. Tot aquest complex i en especial les Torres Bessones, representaven el mateix cor del capitalisme financer. Segurament aquesta consciència va fer que no tingués el menor interès en introduir-me dins dels seus sofisticats budells. Em vaig limitar a seure uns minuts a la plaça que fins el fatídic 11 de setembre existia entre ambdues, contemplant l'anar i venir d'aquell termiter humà que s'elevava impressionantment sobre el meu cap. Per la seva situació i característiques gairebé tothom hem convingut en concedir-li, d'una manera quelcom maniquea, la categoria del símbol d'aquest sobirà poder financer. De fet en elles es realitzava el 10% de les operacions de Nova York. Però ni estaven en ella tots els que són, ni eren tots els que en ella estaven.

Uns dies abans de l'atemptat vaig començar un article que portava aquest mateix títol: "Encara hi ha temps?". En ell intentava explicar com, des de fa força anys, algunes petites organitzacions hem viscut de l'esperança que en el moment en què les nostres societats més desenvolupades coneguessin la magnitud del genocidi que es segueix desenvolupant a l'Àfrica dels Grans Llacs, reaccionarien d'alguna manera. Però ens equivocàrem. Crèiem que el gran problema era precisament la petitesa dels qui ho denunciàvem, enfront als forts mecanismes psicològics i socials de dipositació d'autoritat en aquells que detenten el suposat saber. Esperàvem que les coses canviarien quan aixequessin la veu gent amb més reconeixement que el que nosaltres se'ns concedia. Ja fa més d'un any i mig que venim rebent retrets semblant a aquest: "Qui us creieu que sou? El que dieu no pot ser seriós. És impossible que hi hagi una mitjana de 80.000 víctimes mensuals a la RD del Congo i que organitzacions com Human Rights Watch i Amnistia Internacional o periodistes especialitzats no ho hagin denunciat".

Però en aquests darrers mesos tota aquesta situació està donant un tomb, tota aquesta ignomínia està sortint a la llum. Per fi han parlat els grans oracles del progressisme políticament correcte del nostre món globalitzat: organismes com l'ONU, ONG's com Amnistia Internacional, grans mitjans com El País (que juntament amb d'altres com Le Soir o Le Monde Diplomatique, i a diferència d'altres com Liberation, El Mundo o Avui, han mantingut respecte a aquest conflicte posicions molt desafortunades). L'espoli de la RD del Congo ja "existeix", i les 80.000 víctimes per mes també. I ja està clar que aquest botí és l'explicació d'aquestes grans massacres. Però gairebé a ningú sembla importar li. La destrucció de tants milions de vides humanes i la depredació dels excepcionals recursos de la regió, com el coltan és ja irreversible. Grans corporacions mineres i financeres, fonamentalment dels Estats Units ja han aconseguit el seu botí. I els seus aliats africans tenen ja la seva important participació en semblant rapinya. Però,

indubtablement, encara seria molt important detenir semblant sofriment. Vet aquí el títol de l'article "Encara hi ha temps?"

Sóc pessimista sobre l'actual moment històric de la nostra humanitat. La inconsciència de la majoria de les nostres societats desenvolupades respecte a la magnitud del sofriment que alguns dels nostres líders econòmics i polítics estan ocasionant en diverses regions del nostre planeta em recorden massa a la inconsciència de la majoria de la societat alemanya que va donar el seu suport al nazisme. Les nostres televisions no paren d'oferir-nos les imatges de la destrucció de les Torres Bessones. I també les de palestins celebrant suposadament l'atemptat de Nova York. De la devastació actual de la RD del Congo, ni una sola imatge. El control de les imatges en aquest gran medi que és la televisió és segurament la clau més important. No importa que alguns ja sapiguem el que està succeint a l'Àfrica dels Grans Llacs. Si les grans cadenes de televisió no emeten insistentment les imatges, és com si encara no existís per a la gran massa de la societat, la que elegeix els líders polítics.

Però una civilització que es desentén del dolor d'una massa immensa de desheretats i que engrandeix més i més l'abisme existent entre aquesta gran massa i els més privilegiats, no té futur, és massa vulnerable. Com les Torres Bessones. Com la verticalitat del poder i dels privilegis. Sense base territorial ni social. Tan ostentoses i

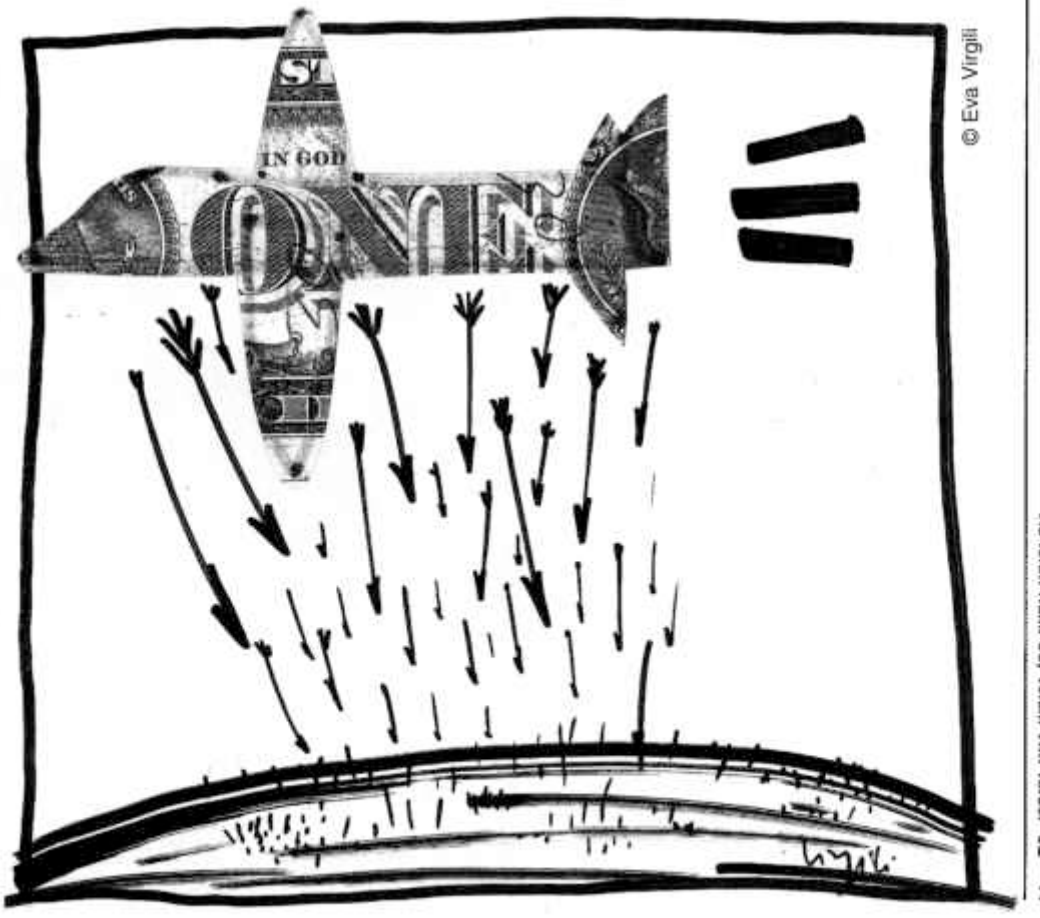

© Eva Virgili

provocadores al mig d'un món sembrat de milions de barraques xates i pudents. Quins són els nostres experts i líders que no han estat capaços de veure la gran vulnerabilitat d'aquestes torres, del poder financer i del sistema que elles simbolitzaven? Quin és el coeficient intel·lectual d'uns caps militars, capaços d'anomenar "justícia infinita" a la seva nova creuada?

Seria de nou veritat allò que diu que la violència és la partera de la història? Els EE.UU. no han escoltat les múltiples veus i gestos noviolents que en aquestes darreres dècades se'ls ha dirigit. La carta que la Fundació S'Olivar va fer arribar al president Bill Clinton a començaments de 1997, amb la signatura de 19 premis Nobel i dels presidents dels grups polítics del Parlament Europeu (denunciant amb un dejú de 42 dies llurs greus responsabilitats en el genocidi de cents de milers de refugiats hutus que s'estaven executant a l'ex Zaire), ni tan sols va rebre cap tipus de resposta. Ara, després de tanta mort i destrucció en la seva pròpia casa, els actuals dirigents d'aquesta gran potència i el sector més "patriota" d'ella seran capaços de preguntar-se seriosament per què existeix tant d'odi vers els EE.UU.?

No sóc tan ingenu com per creure que el fanatisme neix sols de la injustícia sofrida. O per creure que sols amb voluntarisme, amb declaracions de drets i denúncia de les seves violacions, amb normatives jurídiques i amb solidaritat internacional, les nostres acomodades societats del nord poden garantir la seva seguretat enfront de les futures agressions del fanatisme militant. Sempre he defensat la necessitat de l'existència d'uns cossos armats a les ordres de legítimes autoritats internacionals. El que ha portat força problemes a un noviolent com jo. Sóc ben conscient que encara hi ha molt irresponsable amb massa

poder de decisió. Tot i que no estan sols als països menys desenvolupats, el que fa d'aquesta qüestió quelcom molt problemàtic.

El fanatisme religiós no és l'únic fanatisme, ni els fanàtics islamites són els únics fanàtics. A més a més aquest gran atemptat no es pot explicar sols pel component de fanatisme que sembla haver-hi en ell. Per entendre aquesta autoinmolació no s'ha d'oblidar la gran asimetria existent entre els medis d'aquells que els terroristes consideren enemics i llurs propis medis. Però la seva lògica és la mateixa lògica de guerra sense regles ètiques que un dia va destruir Hiroshima i Nagasaki i que pretén impressionar àdhuc aterrir l'enemic mitjançant l'eliminació massiva i indiscriminada de civils. Aquest atemptat tampoc és una inicial agressió com la de Pearl Harbor. Molts d'aquests kamikazes tenen familiars assassinats violentament amb anterioritat. I molts dels països dels que provenen estan des de fa anys devastats per conflictes en els que les grans potències tenen molt a veure. Crec que el veritader criteri que ens permet traçar algun tipus de línia divisòria entre actes de barbàrie i de lícita defensa és el grau d'irracionalitat, desproporció, odi i afany de venjança que els mou. O és que Bin Laden, que treballava per la CIA, sols es converteix en fanàtic terrorista en canviar de bàndol?

Els qui sí són ingenus són els molts que encara pensen que la nostra seguretat és sols qüestió de cossos armats. I són massa, els qui, des de les cúpules decisòries de les nostres societats, prefereixen oblidar que l'educació és a mig termini més decisiva enfront el fanatisme que les més sofisticades tecnologies defensives. I que enfront a la misèria i a la injustícia secular o enfront a les explosions revolucionàries, nascudes una vegada més de l'exclusió i de la desesperació, no hi ha altra alternativa que la cooperació i la solidaritat. Però els pressupostos són els pressupostos. Les despeses militars són les que sempre han estat i força més cada any. I la xavalla que el govern dedica a la cooperació internacional ni tan sols arriba al que va arribar després de les campanyes nacionals en favor del 0,7% (sobretot pels països i ONG que no tenen la simpatia del govern de torn).

Però la realitat és tossuda, aquesta civilització i aquesta globalització no funcionen. Al menys per a la gran majoria de la humanitat. I per això, ni els privilegis de les més altes torres estan segurs. Novament estem en una decisiva cruïlla històrica i novament ens veiem enfrontats a l'interrogant: Encara hi ha temps? Serem capaços de rectificar el rumb? En quin infern ens ficaran els nous messies guerrers del bé? Tan de bé que l'OTAN, quan prengui les seves decisions, no oblidi que al llarg de la història tots els imperis s'han autoendiosat, han infravalorat la força dels "bàrbars" de la "perifèria" i, desatesos de justícia i raó, han entrat en un procés de decadència i han acabat enderrocant-se com les Torres Bessones. I encara sense arribar a una crisi de tal magnitud, cal considerar seriosament la possibilitat que l'OTAN es trobi en el seu primer Vietnam. Hem teixit semblant garbuix global de subjectivisme narcisista col·lectiu, flagrants injustícies, grans silencis i mentides mediàtiques, que potser no siguem capaços de sortir voluntàriament d'ella i no hi hagi temps per l'equitat, la cooperació i l'educació. Serà aquesta l'hora sols dels durs cabdills alliberadors del Mal?

Joan Carrero Saralegui. President de la Fundació S'Olivar, candidat al Premi Nobel de la Pau.

CARTA AL SECRETARI GENERAL DE L'ONU

Mairead Corrigan Maguire, Adolfo Pérez Esquivel i Rigoberta Menchú Tum

Reproduïm la proposta formal adreçada al secretari general de les Nacions Unides per part d'un grup de Premis Nobel profundament preocupats pels esdeveniments del passat 11 de setembre, i en la qual se'ns fa una sèrie de reflexions tot incidint amb la necessitat de fer justícia i no venjança, tot afirmant que la lluita ha de lliurar-se en contra de la bomba silenciosa de la fam, la pobresa i l'exclusió social, que representa una situació d'injusticia estructural política i econòmica que avui pateixen la majoria de pobles del món.

(*) El text que reproduïm ha estat extret de diferents fòrums internacionals d'Internet. No en tenim la prova fefaent de la seva autoria malgrat se'ns hagi assegurat. Tanmateix, i un cop llegit, des de Via Forall considerem molt oportú donar-lo a conèixer, ja que pot ajudar-nos a tots plegats a afinar millor la nostra anàlisi i percepció dels esdeveniments a que fa referència.

The following is a formal proposal addressed to the secretary general of the United Nations by a group of Nobel Prize awards who are deeply concerned about the events of September 11th, where they reflect about the need for justice instead of revenge, emphasizing that the battle to be delivered is against the silent bomb of hunger, poverty and social exclusion which is a result of a situation of unfair political and economic structures suffered by the great majority of the world population.

(*) The text we publish has been taken from several international forums in Internet. Although we have been assured of its authorship, we have no definite proof of it. Nevertheless, upon its lecture, at Via Forall we consider it a good moment to make this text known, since it can help us all to deepen our own analysis and perception of the events it refers to.

Ni reproduktas la formalan proponon adresitan al la ĝenerala sekretario de UN fare de kelkaj Nobelpremioj profunde priokupitaj pro la okazintaĵoj de la pasinta 11a de septembro, per kiu oni prezentas al ni serion da pripensoj kun insisto pri la bezono agi, justice kaj ne venĝe. Ili asertas ke la batalo estu kontraŭ la silenta bombo de la malsato, la malriĉeco kaj la socia rifuzo, kiu estas la maljusta struktura situacio politika kaj ekonomia kiun suferas la plejparto de la popoloj en la mondo.

(*) La reproduktatan tekston ni ĉerpis el diversaj internaciaj forumoj en Interreto. Ni ne havas certan konvinkon pri ĝia aŭtoreco, malgraŭ tio ke oni certigis al ni ke ĝin verkis Tamen, leginte ĝin, ni ĉe Via Forall opinias tre oportune ĝin publikigi, ĉar ĝi posas helpi nin ĉiujn en la pli bona precizigo de nia analizo kaj kompreno de la tiutemaj okazintaĵoj.

Estimat secretari general:

Els premis Nobel de la Pau que subscrivim hem arribat a Nova York per expressar el nostre rebuig a les accions militars iniciades el dia d'ahir com represàlia pels atacs del passat 11 de setembre i fer el lliurament del pronunciament conjunt —al que hem unit la voluntat de vuit dels nostres col·legues— en el que expressem que la violència no es combatrà amb més violència i reclamar a l'Assemblea General de les Nacions Unides, reunides aquí, que eviti més dolor i asseguri una pau fonamentada en la justícia i la llibertat, fent prevaler l'ordre jurídic i institucional en el que avui es fonamenta la convivència entre les nacions.

Alhora de reiterar les nostres condolences i solidaritat amb les víctimes de la tragèdia, llurs famílies i a tot el poble dels Estats Units i el nostre rebuig a la doble moral que propicia l'agressió militar recolzada en operacions humanitàries, que deixen sense llar a milers d'homes, dones i nens de l'Afganistan, aguditzant el desastre humanitari sense resoldre les causes del conflicte; i fem una crida a cercar justícia, no venjança.

Aquest crim ha posat a l'ordre del dia la necessitat de comptar amb els

instruments jurídics internacionals necessaris per a que els seus responsables siguin investigats, portats davant de tribunals competents i sancionats, com a part de la reparació indispensable a les víctimes. Per tal d'impedir que es continuïn cometent crims aberrants en nom de la llibertat i a l'ombra de la impunitat, fem també una crida a enfortir la jurisdicció universal pel judici de crims contra la humanitat i a l'immediat establiment del Tribunal Penal Internacional.

Expressem la nostra convicció que els recents esdeveniments reclamen una reflexió més global sobre les múltiples iniquitats i injustícies que alimenten la impotència i la desesperança, i cobren milers de vides diàriament. La lluita ha de lliurar-se en contra de la bomba silenciosa de la fam, la pobresa i l'exclusió social, que representa una situació d'injustícia estructural política i econòmica que avui pateixen la majoria de pobles del món.

Cap acció bèl·lica pot ésser deslliurada unilateralment per cap país o grup de països al marge de les decisions dels organismes pertinents de les Nacions Unides.

Hem arribat fins aquí no sols a exigir una actitud reflexiva però ferma, sinó a oferir el nostre concurs per pos-

© Amadeu Oliveres

sibilitar que la pau sigui imposada no sols com un imperatiu moral sinó jurídic, denunciant l'absurditat de qualsevol carrera armamentista i evitant que la guerra continuï operant com a motor de l'economia i la construcció de noves hegemonies.

Reivindiquem un ordre plural i democràtic, respectuós de la dignitat de tots els pobles i totes les cultures, per la qual cosa denunciem com il·legítim tot intent de retallar i de condicionar les llibertats de qualsevol poble, confonent dissidència pacifista amb traïció, en nom de la seguretat.

Fem nostra la crida del secretari general de l'ONU davant de la recent Conferència Mundial contra el Racisme per a que des de la societat civil sorgeixi un moviment mundial contra totes les formes de discriminació i exclusió i urgim a tots els Estats a reafirmar el compromís assumit en la declaració del Decenni per una Cultura de Pau i No Violència per als Nens del Món, per construir una convivència respectuosa i fraternal entre tots els pobles.

Instem a l'Assemblea General a establir la immediata cessació de les hostilitats i establir el marc jurídic i polític per trobar una solució pacífica al conflicte.

Estem convençuts que hi ha alternatives a la guerra i que és possible abastar l'anhel de pau que nia en els cors de tota la família humana.

Un altre món és possible. Convidem als governants del món a enfrontar violència amb la saviesa i la llei; als organismes internacionals a respectar la naturalesa pacífica del seu origen i el seu mandat; a no secundar cap intervenció militar ni a reduir la seva responsabilitat a l'atenció de les crisis humanitàries provocades per elles; a les esglésies a permetre que la bonesa infinita de llurs déus cuidi la vida i l'harmonia entre tots els éssers de la creació; als mestres a fomentar el respecte, la solidaritat i el pensament crític; als mitjans de comunicació a evitar l'alarmisme i informar amb objectivitat, i als joves, a tots els homes i dones de tots els pobles, a sumar el seu compromís per a la construcció d'un món segur i pacífic per a tots, un món just per a tots, un món digne per a tots; en fi, simplement, un món per a tots.

Mairead Corrigan Maguire, Adolfo Pérez Esquivel i Rigoberta Menchú

© Amadeu Oliveres

EN EL MEU POBLE

Poques vegades es podria ser més descriptiu, concret i alhora clarividents que el que se'ns diu en aquest breu però intens escrit. De ben segur que ningú quedarà indiferent després de la seva lectura. Tot un exercici de senzillesa i de síntesi global.

It would be hard to be more descriptive, specific and at the same time more discerning than in this short but intense text. We feel sure that nobody will remain indifferent at its contents. An excellent exercise of global synthesis and simplicity.

Malofte oni povus esti pli priskriba, konkreta kaj samtempe klarvida ol tio kion oni diras en ĉi tiu mallonga sed intensa teksto.Tutcerte nenitu restos indiferenta post ĝia legado. Vera ekzerco pri simpleco kaj globala sintezo.

Si imaginem que tots els habitants de la terra vivim en un poble de 100 persones, seríem:

– 57 asiàtics, 21 europeus, 14 americans i 8 africans.

Un sol poble format per::

– 52 dones i 48 homes.
– 30 blancs i 70 no blancs.
– 30 cristians i 70 d'altres creences.
– 89 heterosexuals i 11 homosexuals.
– 6 persones haurien acaparat el 60% de la riquesa i totes sis serien dels Estats Units.
– 80 malviurien en cases poc habitables.
– 70 no sabrien llegir ni escriure.
– 50 patirien malnutrició.
– 1 estaria morint.
– Més d'un estaria naixent.
– 1 tindria ordinador.
– 1 tindria estudis universitaris.

Seria un poble de molt mal viure-hi.

© Amadeu Oliveres

Si aquest matí t'has llevat amb més salut que malaltia, tens més sort que el milió de persones que no veuran la propera setmana.

Si mai has estat enmig del perill d'una batalla, la soledat de la presó, l'agonia de la tortura o l'angoixa de la fam.. estàs millor que 500 milions de persones.

Si pots assistir a una església o a una associació sense por de ser amenaçat, torturat o assassinat, tens més sort que la de 3 mil milions de persones.

Si tens menjar al frigorífic, robes per protegir-te el cos, un sostre sobre el cap, un lloc on dormir, ets més ric que els 75 % dels habitants de la terra.

Si tens diners al banc, en la cartera o en una guardiola formes part del 8% dels més privilegiats del món.

Si llegeixes aquest missatge acabes de rebre una doble benedicció, perquè algú ha pensat en tu i perquè no formes part del milers de milions que no saben llegir.

Viu com si la terra fos un sol poble. Eixampla la teva visió i la teva consciència i no et tanquis en els teus petits afers.

Pensa sempre si els teus actes afavoreixen els més empobrits.

No acumulis privilegis i comparteix tot el que puguis.

Qui pot tolerar viure en un poble global com aquest?

Via forall Núm. 66, Volum VIII. Tardor '01

LA DEESSA ÀRTEMIS, UNA AVANÇADA DE MARIA

Mn. Josep Dalmau

Al bell mig de Catalunya, a la població de Gallifa s'ha creat fa uns anys el primer santuari dedicat a la Mare de Déu de l'Ecologia. Ha estat una iniciativa de Mn. Dalmau, persona amb una llarga trajectòria social i cultural a casa nostra. Dels seus inicis i de la situació en què es troba actualment ens en parla l'article que reproduïm a continuació.

In the very heart of Catalonia, in the village of Gallifa, a few years ago the Sanctuary of the Mother of Good of Ecology was created. It was an initiative of Father Josep Dalmau who has been dedicating himself for many years to all kind of social and cultural activities. The following article tells us about its origin and its present situation, amplekso kaj influo de la okazintao.

Meze de Katalunio, en la vilaĝo Gallifa oni kreis antaŭ kelkaj jaroj la unuan sanktejon dediĉitan al la Dipatrino de la Ekologio. Temis pri iniciato de pastro Dalmau, homo kun longtempa socia kaj kultura vivo ĉe ni. Pri ĝia ekkreo kaj nuna situacio informas la artikolo kiun ni sekve reproduktas.

Totes les coses importants venen de lluny. Porten cua. Aquest Santuari Ecològic del Castell de la parròquia de Gallifa també. Té una arrencada insignificant, d'una finor i petitesa imperceptibles. Diria que s'inicià com una premoniciò. Succei aixi:

L'any 1979 visito Turquia. Resseguint les petjades de l'apòstol Pau, vaig arribar a Efes, una ciutat que era el centre cultural més important de l'imperi romà a l'Àsia Menor. Aquí Sant Pau, durant tres anys, hi treballà de teixidor fent teles de tenda de campanya, i al capvespre es presentava a predicar la "Bona Nova" a la plaça major de grans arcades, on les botigues oferien "records" als turistes; sobretot estauetes de totes les mides de la deessa Àrtemis que tenia allà el seu imponent temple: "una de les set meravelles del món antic".

La ciutat pati una pesta maligna al segle V, i la gent, aterrida, abandonà aquell entorn de muntanyes per sempre més. La ciutat desaparegué durant 1.500 anys, colgada o "ensorrada" pels detritus al·luvials dels dos rius del costat. A finals del segle XIX els arqueòlegs la buscaven al llarg de la costa occidental del mar Egeu. Finalment és descoberta 2 Km. més endins de la costa. Ara hi ha un equip d'arqueòlegs alemanys traient la sorra... i fent aparèixer, intactes, tots els encants de la vella ciutat amb els seus empedrats, monuments i places. Una meravella!

Vaig arribar a la Plaça Major. Una corda amb un rètol penjat de "forbiden" barrava el pas. L'ample espai era ple d'herbes i solitari. Una serp s'hi va moure al veure'm. Aixeco la cama i entro dins del recinte simbòlicament protegit. M'hi passejo imaginant la figura de Pau parlant amb algun grup de gent interessat en el seu missatge. Configuro l'entorn en viu, contemplant les arcades dels botiguers i la gent comprant "souvenirs" de la deessa Àrtemis. Tot d'un plegat em fixo en una pedra llisa d'uns 6 centímetres, de color verd-blau clavada a terra. M'ajupo. Amb l'ungla l'arrenco. I m'apareix el cos d'una estatueta de la deessa Àrtemis, amb els tres rengles de pits, però sense cames ni cap. Em

vaig emocionar. Miro a dreta i a esquerra sense veure ningú. I... me la fico a la butxaca.

L'any 1986, aparentment sense cap lligam amb l'anècdota anterior, es restaura l'ermita romànica del Castell de Gallifa, i en Jesús Prujà em fa donació d'una imatge de la Mare de Déu del segle XI, trobada a les golfes d'una casa de pagès dels voltants d'Olot. No se'n coneixia ni el lloc ni el nom en que havia estat antigament venerada.

És en aquest moment que em ve a la memòria la imatge mutilada de la deessa Àrtemis, trobada un estiu de feia 7 anys, a Efes. Demano l'autorització al Sr. Bisbe de Vic, Josep M. Guix per rebatejar-la amb el nom de Mare de Déu de l'Ecologia. Tenim una conversa llarga dels pros i els contres, i en rebo finalment l'aprovació canònica. Editem tot seguit els goigs escrits per Jesús Prujà i musicats per mi mateix amb el Nihil Obstat del bisbat. S'acabava de crear una nova advocació de la Mare de Déu! Me'n sentia molt satisfet i responsable.

L'any 1982, amb motiu de la visita del Papa Joan-Pau II al Principat, havia escrit el llibre "Diàleg de les Verges Negres de Polònia i Catalunya" [1] títol d'un poema de Carles Pi i Sunyer[2] provocat per la invasió a Polònia per part de Hitler. Com que el poema era curt, vaig escriure com a introducció un assaig de Mariologia a través d'aquell primer viatge a Turquia amb visita a Efes; la trobada de l'estatueta mutilada del segle primer de la nostra era; l'església on es creu que va morir Maria; el temple de l'Àrtemis; la basílica de Sant Joan on es va celebrar el tercer Concili Ecumènic; Maria és declarada "Mare de Déu". Amb els interrogants de perquè Sant Pau no cita a Maria en la seva carta a la comunitat d'Èfes; perquè tampoc surt el seu nom en "Els Fets dels Apòstols" que narra la vida de la primera comunitat primitiva, quan en el cap 9 parla extensament de Pau i dels avalots d'Efes. I... de com en aquell viatge vaig tenir la intuïció que hi havia una estreta relació entre Àrtemis i Maria. Tot això fou tema de conversa amb el meu bisbe Josep M. Guix quan el vaig visitar per l'autorització canònica de la nova advocació. En aquell llibre afirmo que Maria podria ser la Patrona de l'Ecologia, degut a la seva estada definitiva a Èfes, ciutat presidida per la deessa pagana Àrtemis.

El culte a la deessa Àrtemis — encarnant el mite i la paradoxa de la virginitat i la fecunditat perenne de la Terra— feia anys que estava estès per totes les costes del vast Mediterrani. L'instrument d'aquesta ampla difusió i renom el constituïa el tràfic comercial i cultural dels fenicis i grecs que arribaren fins a mantenir un port franc a la nostra Empúries.

Unes curtes pinzellades històriques per donar relleu a la deessa Àrtemis

Època mítica. El primer temple dedicat a la deessa Àrtemis va ser edificat pels voltants de l'any 2.000 abans de Crist al costat oriental de l'Àsia Menor per les dones guerreres: les amazones.

Època Jònica. La ciutat d'Efes va ser fundada al segle XI (aC.), vora el mar i a un parell de quilòmetres d'Àrtemis.

El 541 (aC.) Cressus, rei de Lídia, va conquerir la ciutat i embellí el temple amb solemnes columnes. Acabava de néixer el filòsof Heracli, el pensament del qual va marcar fortament la cultura i les arts de l'Àsia Menor. Ensenyava la mutabilitat essencial de les coses. "Tot flueix".

El 356 (aC.) un boig, Heròstratos, per fer-se cèlebre, va incendiar i destruir el temple d'Àrtemis, just la nit que la deessa assistia al naixement d'Alexandre el Gran. I va ser durant

aquest regnat que el temple d'Àrtemis, reconstruït, va passar a la posteritat, com "una de les set meravelles del món".

La popularitat de la devoció a Àrtemis encarnant la paradoxa de la virginitat i la fecunditat perenne de la Terra queda palesa amb aquest parell de costums establertes en la societat i cultures gregues.

a)- Els atletes que eren candidats a les proves dels jocs de la ciutat d'Olímpia solien anar a Efes a visitar el temple d'Àrtemis i a dormir en els seus recintes per demanar puresa de cor, energia i concentració a fi de poder assolir el més curt espai de temps en les seves curses, que els portaria a assolir la corona de llorer de la victòria. La deessa era advocada dels valors de la virginitat. Ella era verge.

b)- Les dones estèrils que no podien ser mares anaven al temple d'Àrtemis amb ofrenes a suplicar el do de la fertilitat a la deessa de l'abundància. La deessa era l'encarregada de fecundar i fer créixer tots els elements vitals del planeta. Ella era una mena de Font d'aigua viva.

Guardades totes les distàncies aquell mite paradoxal de l'Àrtemis, verge i fèrtil, venia a representar la consciència oberta del respecte i la netedat de la naturalesa i la seva vitalitat. Una mena de sentiment semblant a l'ECOLOGIA, però sense el nom tècnic actual.

Segons els Fets dels Apòstols els botiguers i els sacerdots i vestals que tenien cura del temple assentat vora mateix d'un llac on s'hi podia arribar també amb barca, estaven inquiets i molestos pel paper de Sant Pau i la seva comunitat de cristians a Efes. I un bon dia "un tal Demetri", argenter, que tenia ocupats molts orfebres a fer reproduccions en plata, amb terracota, i en altres materials nobles, de la dees-

© Xavi López

sa i el temple que els procuraven grans beneficis, es reuní amb altres treballadors d'oficis semblants i els digué:

"Germans, tots sabeu que amb aquesta feina ens guanyem bé la vida. També veieu i sentiu a dir que tant a Efes com a gairebé tota l'Àsia aquest Pau ha convençut i enredat molta gent, dient-los que allò que les nostres mans fabriquen no són déus. I això no sols posa en perill el crèdit de la nostra professió, sinó que el mateix temple d'Àrtemis acabarà tingut per no res i quedarà arruïnada la majestat d'aquella que és venerada en tota l'Àsia i arreu del món".

Tot just van sentir aquestes paraules es posaren a cridar plens de ràbia.

ÉS GRAN ÀRTEMIS DEL EFESSIS! I tota la ciutat es va omplir de confusió (Fets dels Apòstols cap. 19). Pau hagué de marxar d'Efes perquè la multitud el volia matar. L'Església, aleshores, era com una secta clandestina a l'imperi romà.

Època cristiana. L'any 313, amb l'Edicte de Milà, l'emperador Constanti el Gran va reconèixer l'Església cristiana i pràcticament la convertí oficialment en la religió de l'Imperi. Una de les primeres activitats dels poders de l'Església va ser apagar i destruir les diverses religions paganes establertes per tot el vast territori imperial. Així, fou enderrocat el magnífic temple de la deessa Àrtemis, i les pedres, columnes, marbres i altres materials van ser traslladats a Constantinopla i aprofitats per edificar la basílica cristiana de Santa Sofia. Així quedaren ennoblides aquelles pedres i materials. El mite i l'encarnació del mateix en l'Àrtemis quedaren difuminades i perderen tot vestigi de vigència social. Semblava que havien desaparegut de la memòria de la gent.

Més tard s'edificà a Efes una basílica dedicada a Sant Joan, on l'any 431 s'hi celebrà el Concili Ecumènic d'Efes, i on la mare de Jesús de Natzarè va ser declarada Mare de Déu —ZEOTOKO—.

La majoria dels bisbes d'aquell temps tenien les seves comunitats al voltant de l'Àsia Menor, en territoris evangelitzats per l'apòstol Pau, i Efes n'era la capital històrica. La majoria d'aquests bisbes reunits a Efes havien tingut avis, besavis i parents llunyans, fervents devots d'Àrtemis perquè era el símbol de la regeneració de la Terra Verge, i la purificació de les energies vitals humanes. Recordem les dones estèrils i els atletes que havien de concòrrer als Jocs Olímpics. En tenien certa enyorança. Però no tant pel Símbol de la deessa com del Mite de la Virginitat i la Fecunditat de la Terra (més primitiu i llunyà en el temps) que s'encarnava sota i dins de la deessa Àrtemis. En altres cultures arcaiques paganes aquest mateix mite de la regeneració i de la purificació de la vida de la Terra venia representat per altres símbols. Com en les llengües parlades, fonemes i dons distints signifiquen un mateix objecte. Una cosa és el símbol que representa i una altra el mite que conté.

Els bisbes d'Efes i rodalies, doncs, dirigint-se a les autoritats de la Cúria Romana els dirien: "Vosaltres manàreu enderrocar el magnífic temple i la imatge d'Àrtemis perquè simbolitzaven i estructuraven una religió pagana. Però no tinguéreu escrúpols —fóreu agosarats— en fer servir les pedres, les columnes i els marbres d'un "temple pagà" per edificar un "temple cristià", ennoblint-ne els mateixos materials en la basílica de Santa Sofia de Constantinopla. Nosaltres també, aprofitant l'enderroc de tot el sistema religiós pagà, voldríem recuperar el mite o la paradoxa de la virginitat i la fecunditat perenne de la Terra, traspassant-la a Maria, Mare de Jesús de Natzarè, que

les comunitats cristianes ja confessaven com a Mare i Verge". No quedava el mite de l'ecologia pagana, ennoblit per la figura històrica de Maria que essent verge fou la Font de la més sublim de les fecunditats fent néixer Jesús de Natzarè?

No perquè sí, fou, doncs, declarada Maria ZEOTOKOS (portadora de Déu).

No va transformar l'Església primitiva també el solstici d'hivern –la festa del Sol del món romà- en el Nadal cristià? No fou un bon encert aprofitar la festa popular de l'inici de la creixença de la llum del dia –la gent ja ho celebrava massivament- per empalmar-hi aquí l'inici del naixement del Déu encarnat dins la història?

Ves per quins camins reals i històrics —en la plenitud dels temps— formes de pensar, i formes de comportament prèvies i necessàries, arriben a ser preparatòries de futurs grans esdeveniments mundials. La virginitat i fecunditat d'Àrtemis encarnant el mite i la paradoxa del planeta Terra, acaba essent una avançada de Maria. Això ens porta a haver d'admetre que Maria, en les seves arrels prehistòriques i històriques, canalitza, destria, ennobleix i materialitza l'antic mite del planeta Terra que si es respecta i es manté net, vigoritza els seus equilibris geobiològics, augmenta les seves potencialitats creatives a través del fenomen de l'Evolució i facilita l'enfortiment dels valors de l'esperit. No representen aquestes afirmacions gran part dels continguts de l'Univers mental i real del Moviment Ecològic?

Totes les maredeéus transparente, doncs, aquest contingut primordial ecològic a favor de la Humanitat i de l'Univers, que en el Santuari de la Mare de Déu de l'Ecologia del Castell de Gallifa palesa i manifesta obertament això mateix que avui els savis apunten com un projecte de futur amb la hipòtesi GAIA: La Terra és un Planeta viu. Dins l'empenta creadora de l'Univers –un i divers- tots els éssers "hi vivim, ens hi movem i hi som". Els homes i les dones —les últimes peces de l'Evolució— hem passat a ser, en virtut de la nostra llibertat, copilots amb l'Esperit a l'hora de recórrer el trajecte i forjar el projecte iniciat milions d'anys ha, dins la fondària dels temps.

Moment actual al Santuari de Gallifa

El 5 d'abril de 1994, l'arqueòloga Marina Miquel, fent excavacions al

© Xavi López

costat de la torre d'entrada del Santuari de Gallifa, sobtadament, troba una muralla d'un metre d'ample i tres de llargada que, pels trossos de ceràmica i característiques del mur, es dedueix que fou construïda el segle VI abans de Crist.

Just el mateix moment històric en que el mite religiós d'Àrtemis es desplaçava de les zones d'Europa central (Iugoslàvia fins ara) cap a Grècia, i es construïa a Efes el gran temple a la Deessa...; en aquesta mateixa època, els indígenes de Gallifa edificaven la "fortalesa ibèrica" sobre el mateix turó on avui hi ha el Santuari Ecològic de l'antic castell. I això succeïa i coincidia al mateix temps que els fenicis comerciaven per les costes catalanes (Empúries i altres indrets) i amb les seves mercaderies duien també peces d'art i estàtues dels seus mites i creences religioses. Els "grans senyors" de la fortalesa ibèrica de Gallifa tenien, ben segur, contactes amb aquests mercaders de la costa i rebien d'ells les influències culturals i religioses.

Posats a imaginar, no fora estrany que resseguint els fonaments del "mur de la fortalesa ibèrica", es podessin trobar enmig dels trossos de ceràmica, vestigis culturals de l'orient mitjà com és ara fragments d'alguna estatueta de la deessa Àrtemis. En aquest cas el cercle s'hauria tancat entre la deessa d'Efes i els indígenes de la "fortalesa ibèrica" del nostre territori. Si així fos, el Santuari del Castell de Gallifa dedicat a la Mare de Déu de l'Ecologia actualitzaria, avui, aquell primer contacte històric de Maria i Àrtemis. És una possibilitat!

Tot una mica nebulós i aeri. Però ves per on aquella estatueta mutilada, trobada inesperadament a Efes l'any 1979, resultà una premonició. Com per encant, s'ha convertit en el Primer Santuari del món dedicat a la Mare de Déu de l'Ecologia.

És bo i bonic poder somniar quan les dades generals històriques d'alguna manera encaixen.

(1) Com que l'autor del poema era de Carles Pi i Sunyer, un prohom d'ERC, diputat a Madrid, i, al final de la Guerra incivil, alcalde de Barcelona, vaig demanar al President de la Generalitat de Catalunya, el Molt Honorable Josep Tarradellas, si volia venir a presidir la presentació del llibre i dir algunes paraules sobre Pi i Sunyer. Acceptà amb visible satisfacció. La presentació es feu al saló d'actes del Seminari Conciliar de Barcelona. Una anècdota que m'ha semblat que havia de constar per ser una mica pintoresca.

(2) Carles Pi i Sunyer era un prohom amb una gran erudició, que es declarava agnòstic. La Guerra incivil el trasbalsà interiorment i visqué una crisi ideològica que es va resoldre obrint-se-li la dimensió religiosa, per la vessant mística, cosa que explica el poema: "Diàleg de les Verges Negres de Polònia i Catalunya". De regust nacionalista. Una petita mostra: "Un poble dissortat, bé està que posi El seu amor en una Verge Negre". "Mai he estat tan lligada amb el meu poble, mai tan meva he sentit la meva pàtria".

Mn. Josep Dalmau, Capellà del Santuari.

TAMBORS DE PAU

Durant el mes de juny passat es varen celebrar diferents assemblees continentals de l'Aliança per a un Món responsable i Solidari (a Tanzània, a l'Índia, al Líban, a Romania, i a l'Ecuador) en les quals es van fer sentir Tambors de Pau. Coincidint amb aquests esdeveniments continentals, més de seixanta mil persones d'arreu el món van sortir al carrer per manifestar la seva disconformitat sobre la carrera armamentística, tot reclamant la necessitat de generar altres mecanismes de resolució pacífica de conflictes. Davant els esdeveniments de l'11 de setembre ocorreguts als Estats Units d'América han continuat l'acció, el manifest del qual també reproduïm. Us oferim un resum així com un reportatge fotogràfic el suficientment explicatiu de l'abast i incidència de l'esdeveniment.

In the course of last June various Continental Assemblies of the Alliance for a Responsible and Solidary World have taken place (in Tanzania, India, Lebanon, Romania and Ecuador) where Drums for Peace were beaten. At the same time, more than sixty thousand people around the world went out into the streets to express their disagreement with the arms race, claiming for other mecanisms to resolve conflicts in a pacific way. Following the events of September 11th they have continued their actions. Hereunder, we offer you a résumé as well as a photographic report which will give an idea of their extent and incidence.

Dum la pasinta junio okazis diversaj kontinentaj asembleoj de la Ligo por Mondo Respondeca kaj Solidara (en Tanzanio, Barato, Libano, Rumanio kaj Ekvatoro) dum kiuj oni aŭdis Pacajn Tamburojn. Koincide kun tiuj kontinentaj okazintafoj, pli ol sesdek mil homoj tra la mondo surstrate manifestis sian malkonsenton pri la vetarmado postulante la neceson krei aliajn sistemojn de paca solvo de konfliktoj. Post la okazintafoj de la 11a de septembro en Usono ili daŭrigis la agadon, kaj ties manifeston ni ankaŭ reproduktas. Ni prezentas al vi resumon kaj fotan serion sufiĉe klarigan pri la amplekso kaj influo de la okazintafo.

La convocatòria de juny de 2001

Hem participat més de 60.000 persones de tot el món dins de la dinàmica dels Tambors de Pau. En aquests moments estem recollint les imatges i documents dels diferents actes. En el proper mes de setembre començarem la síntesi del que s'ha fet per poder-la enviar a tots els participants i poder també valorar les properes convocatòries de Tambors de Pau.

La resposta a Tambors de Pau ha estat molt diversa, rica i positiva. També han estat molt diversos els col·lectius que han respost a la seva crida. Des d'escolars, a músics professionals, passant per grups folklòrics, de dansa, poetes, activistes culturals i socials, grups d'immigrants, barris i pobles sencers... són una petita mostra de les sinergies generades pels Tambors de Pau.

Com a resum provisional us detallem el següent:

Continent africà

420 persones distribuïdes:

Senegal: Dakar
Togo: Lomé (2 actes)
Tanzània: Dar es Salaam
Burundi: Bujumbura

Continent asiàtic

250 persones distribuïdes:

Líban: Beirut.
Índia: Bangalore

Continent americà

54..500 persones distribuïdes

Brasil: més de 16 ciutats: 80 actes en Sao Paulo, Florianópolis, Río de Janeiro, Duque de Caxias, Porto Alegre, Brasília, San Salvador de Bahia...

Argentina: Buenos Aires (2 actes), Posadas-Misiones.

Uruguai: Montevideo (4 actes).

Colòmbia: Medellín, Boyacá.

Equador: Quito.

Continent europeu

9.500 persones distribuïdes:

Holanda: Harderwijk.

Romania: Peles.

Estat espanyol:

Catalunya: Barcelona (7 actes), Girona (2 actes). el Masnou, Berga, Sant Hilari Sacalm, Figueres, l'Alforja, Santa Oliva, Olot, Súria, Sant Llorenç Savall,

Resta de l'estat: Albacete.

Manifest dels Tambors de Pau

Ja fa massa temps que sentim tambors de guerra.
Ja estem cansats d'herois assassins.
Ja no entenem que les diferències es vulguin resoldre amb matances.
Ja estem farts de discursos buits, falsos... que maten gent per salvar interessos.
Ja estem farts de sentir sempre els mateixos.
Volem sentir altres sons.
Volem sentir altres veus.
Volem sentir noves idees, noves propostes.
Ens convoquem a fer-nos sentir!
Dones i homes, nens i ancians de tot el món.
Les queixes, els plors, la fam, l'oblit...
Les noves idees, les propostes, les accions.
Fer-nos escoltar, arreu.
En un sol clam.
Però divers.
Amb tambors, timbals, cassoles...
Tambors de Pau.
Tambors que convoquen a la lluita per la pau.

Tambors de Pau.
Sons diversos.
Instruments diversos.
Lluites diverses.
Una sola tamborinada per la pau!
Una Aliança per la pau, per a un món responsable, plural i solidari està en marxa.
Homes i dones de cada continent fan sentir les seves propostes.

Atlántico

TAMBORES
PAZ

Davant dels fets de l'11 de setembre als EE.UU.

Al voltant del 24 de juny del 2001 unes 60.000 persones de 14 països férem sonar en els carrers de més de quaranta pobles i ciutats Tambors de Pau.

Ara que ressonen amenaçadors tambors de guerra convoquem de nou Tambors de Pau a escala mundial:

Que ressonin centenars, milers de tambors de pau! en una acció popular i no violenta, davant els propis governs locals i nacionals, davant les ambaixades i les casernes dels països de l'OTAN... fins que callin els tambors de guerra:

– Per la detenció i judici, per un Tribunal Penal Internacional, dels responsables dels actes terroristes
– Contra las represàlies militars i les venjances contràries al dret internacional
– En solidaritat amb totes les víctimes als Estats Units i amb les de totes les guerres que les cameres de televisió no retransmeten.
– Contra tots els terrorismes i armamentismes, també els dels Estats.
– Per la convocatòria d'una conferència mundial per a la resolució negociada de tots els conflictes violents que, en els darrers 50 anys estan assassinant milions de persones.
– Per la creació d'un diàleg entre les cultures del món per repensar els models de societat i elaborar alternatives a l'actual globalització.

Decidiu un dia, una hora, un lloc. Inscriviu el vostre grup de Tambors de Pau (per donar visibilitat a les accions d'arreu del món i perquè altres persones puguin unir-se a aquestes convocatòries).

O uniu-vos a les iniciatives del vostre poble, ciutat, país.

Primera convocatòria mundial entre el 19 i el 30 de setembre del 2001 (immediatament després en el cas que comencin atacs de represàlies).

Feu els vostres cartells i eslògans per visualitzar que és un esdeveniment mundial.

Mostreu els manifestos, fotos, vídeos,... en el web www.tamtamforpeace.org o envieu-los a info@tamtamforpeace.org

Traducció a l'àrab del Manifest dels Tambors de Pau

LA GENERACIÓ DELS FETS DEL PALAU

El segon lliurament editorial d'Enric Cirici titulat "La generació dels Fets del Palau" (Rúbrica Editorial), constitueix un interessant anàlisi sociològic d'un moment de la història més immediata: en concret tracta del període que va des de la famosa "vaga dels tramvies" succeïda a Barcelona el 1951, al Maig Francès del 68. Entremig d'aquestes dues fites ens hi trobem "l'afer Galinsoga", el posicionament de l'Abat Escarrer enfront la dictadura i aquella rebel·lió que es produí en el marc del Palau de la Música Catalana, que significa en certa mesura un gran pas endavant en l'estratègia de l'oposició catalanista.

Avançant per les pàgines del llibre (160, abastament il·lustrades amb fotografies i documents de l'època), el lector es familiaritza amb els personatges principals del nacional-catolicismo (Franco, López Rodó, Ullastres, Modrego, Porcioles...), però també sorgeixen els Escarrer i Pujol, marcant la pauta d'un nou moment pel país que va repercutir en ells mateixos: l'Abat va marxar a l'exili i l'actual President de la Generalitat va fer presó. Per cert que, sense la mitificació que es produí arrel dels fets que ens descriu Enric Cirici, Jordi Pujol hagués arribat a la Presidència de la Generalitat? Com totes les preguntes d'aquest tipus, aquesta també es quedarà sense resposta, malgrat que l'evidència estableixi el fet com a fonamental pel que vindria més tard.

Aquests personatges no són els únics protagonistes d'aquella societat. Entre l'ampli grup de jovent que s'atreví a plantar cara al règim, tot aprofitant la prohibició de cantar el Cant de la Senyera en un concert de l'Orfeó Català, que es vehiculava al sí d'una operació d'imatge del franquisme cara a Catalunya, hi eren no pocs dels protagonistes de la Transició i, una vegada conquerida, de la pròpia democràcia. Aleshores estudiaven a una universitat que, al mateix temps, constituïa l'àgora de la seva formació i la plataforma de combat per canviar el futur.

Tots plegats vivien enmig de la confrontació dels organismes oficials de l'oligarquia amb la societat civil catalana, que es refeia. També es confrontaven l'església oficial guiada bàsicament pels opusdeístes i la de la resposta que es produïa a partir del clergat que començava a barrejar-se amb la classe obrera a les parròquies dels suburbis, mentre impulsava als estudiants cap l'inconformisme. El llibre ho deixa prou clar quan descriu el paper jugat per l'Acadèmia de la Llengua de la Congregació Mariana -dels jesuïtes, per més senyals-, on es va coure la gestació dels Fets del Palau. Els corrents de pensament a nivell internacional, incidien sobre aquells joves cristians reformistes, que també es van moure a cavall de l'església de Pius XII i la de Joan XXIII i, al final del que ha esdevingut generació, el maig del 68 acabà decantant no pocs d'ells cap a les tendències ideològiques que promovien canvis importants al sí de la societat que, després, els ha tocat viure plenament.

En resum, "La generació dels Fets del Palau" és tant la crònica de com es gestà l'esdeveniment, com la descripció detallada dels propis Fets. **-P.B.**

Via Iorell Núm. 68, Volum VIII. Tardor '01

CONVERSA AMB VÍCTOR AIERDI, coordinador general d'Elkarri

Joan-Ramon Gordo i Montraveta

El 5 d'octubre d'enguany el moviment basc Elkarri va rebre en un acte oficial celebrat a la sala Fortuny del Centre de Lectura de Reus, el Memorial per la Pau Josep Vidal i Llecha. Aquest premi promogut per l'Associació Josep Vidal i Llecha vol contribuir al reconeixement de moviments, persones i propostes de l'àmbit de la pau i de l'ecologisme. Aprofitant que Víctor Aierdi coordinador general d'Elkarri el va venir a recollir personalment, vàrem mantenir una profunda i alliçonadora conversa, el fruit de la qual us la transcrivim en aquesta entrevista.

On October 5th, and during an official celebration which took place in the Sala Fortuny of the Centre de Lectura de Reus, the Bask movement Elkarri was awarded the prize Memorial for Peace Josep Vidal i Llecha. This prize is promoted by the Association Josep Vidal i Llecha, as a contribution to the acknowledgement of movements, persons and projects in the areas of peace and ecology. We took advantage of the visit of Victor Aierdi, who picked up the prize personally, in order to have a deep and enlightening conversation with him, the result of which we publish in the following interview.

La ci-jaran 5an de oktobro la eŭska movado Elkarri ricevis dum oficiala aranĝo en la salono Fortuny de la "Centre de Lectura" de Reus, la Memorlibron por la Paco, Josep Vidal i Llecha. Ĝi premio iniciatita de la Asocio Josep Vidal i Llecha deziras kontribui al la rekono de movadoj, homoj kaj proponoj en la kadro de la paco kaj de la ekologismo. Ni profitis la okazon ke Victor Aierdi, ĝenerala kunordiganto de Elkarri venis mem ricevi la premion por havi kun li fundan kaj instruigan konversacion, kiun ni reproduktas

– Quan sorgeix Elkarri?

Elkarri neix l'any 1992, ara fa nou anys, per defensar el model de solució dialogada al conflicte basc el qual ens semblava que estava desatès. Aquesta voluntat de diàleg estàvem convençuts que tenia un suport social majoritari dins de la societat basca, però tanmateix era latent i passiu i nosaltres voliem contribuir a dinamitzar aquesta posició per la recerca de la solució.

Elkarri sorgeix a partir de persones de diferents inquietuds i sensibilitats, algunes amb passat polític, d'altres provinents de moviments ecologistes, d'altres amb una activa participació a l'associacionisme sòciocultural, és a dir d'un col·lectiu molt plural.

– Però, per què el model organitzatiu d'un moviment i no d'una organització política?

Perquè volia influir de manera independent, plural i transversal en un únic tema, el de la pacificació i el de la normalització al País Basc. Nosaltres no ens veiem opinant i aportant propostes en altres camps, com ho pot fer una organització política típica.

– En el moment de la vostra constitució hi havia algun altre model de moviment pacifista?

Sí. En el moment que nosaltres vàrem sorgir hi havia dos esquemes principals per enfocar el tema de la pau. Un era el que deia que pau és que ETA deixi de matar i punt, i un altre que deia que per aconseguir la pau calia que es reconegués el dret a l'autodeterminació a Euskalerria. Dins d'aquest context nosaltres crèiem que la pau era conseqüència de la no violència, el diàleg i l'acord. Per ser més exacte, nosaltres vàrem néixer proclamant la

necessitat del diàleg, l'acord i la consulta social. L'aspecte de la noviolència l'hem incorporat més tard. Tanmateix en aquests moments la portem amb la mateixa força que la resta de conceptes.

Gesto por la Paz és el primer moviment pacifista en néixer i ho fa gairebé alhora que es realitza el Pacte d'Ajurianea, el 1986. Gesto por la Paz juntament amb Elkarri som els dos grans referents del moviment per la pau al País Basc.

– Tanmateix n'hi ha d'altres...

Sí. Basta Ya i el Foro d'Ermua són molt més recents, dels anys de la treva del procés de Lizarra i que tenen uns components diguem-ne de dimensió política que els situen no exactament en el terreny del pacifisme. M'explicaré: fan bandera de les víctimes, la qual cosa compartim en part, ja que molt possiblement les víctimes han merescut més atenció i més calor de la societat basca de la que han tingut. Tanmateix nosaltres creiem que quan es parla de víctimes ens hem de referir a totes les víctimes i no pas a les d'una banda. També fan un plantejament polític acusant al nacionalisme de còmplice i responsable de la violència amb un to d'estridència i de retret, plantejament que no compartim ni Gesto por la Paz ni Elkarri.

– Així doncs, per què no sumeu esforços aquestes dues organitzacions tan properes?

Passa una mica com amb els sindicats, que tots defensen els drets dels treballadors però amb enfocaments diferents.

Gesto por la Paz neix com a moviment en contra de la violència, Elkarri neix com a moviment en favor del diàleg, però cada cop més Elkarri incorpora dins del seu discurs la no violència i cada cop més Gesto per la Paz incorpora el diàleg dins del seu. Hi ha hagut una confluència del missatge en ambdues organitzacions. Compartim la necessitat de la fi de la dispersió pels presos, i en canvi Basta Ya i el Foro d'Ermua, no. Ara bé, quines coses ens diferencien? Gesto por la Paz situa la seva actuació en el terreny ètic, prepolític, i Elkarri creu que la situació de conflicte que es viu al País Basc es tracta d'un problema polític i es centra en facilitar la solució política, per exemple la Conferència de Pau. En concret vàrem oferir participar a Gesto por la Paz però no s'hi va veure dins d'un projecte d'aquestes característiques.

– Quin era el vostre imaginari d'Elkarri quan el vàreu fundar?

Vàrem néixer amb la vocació de ser un revulsiu i no un moviment testimonial, ni marginal, ni corretja de transmissió de ningú, volent sumar la capacitat d'influència d'una organització social al més alt nivell, però no ens imaginàvem arribar fins a on ho hem fet. Amb un equip de dotze alliberats, amb tres mil socis que aporten mil cinc-centes pessetes mensuals, un centenar de pobles treballant en tallers i un miler de militants actius, molt probablement la realitat ha superat les previsions.

– Quines són les idees força d'Elkarri?

Noviolència, diàleg sense exclusions i respecte a la voluntat popular. Idees força que, per altra banda, creiem que són les coordenades de la majoria social basca en aquest afer.

– Quin és el perfil del col·laborador d'Elkarri?

La gran majoria dels seus membres abasten el ventall polític des de l'esquerra abertzale fins al PSOE. El militant del PP té més aviat una presència testimonial. La mitjana d'edat és de 45 anys, d'estudis superiors, bilingüe, amb molta presència del sector de l'ensenyament i professions liberals, persones que abasten set opcions de

vot. En aquest context Elkarri hem aconseguint créixer en pluralitat. Avui dia a Elkarri dins d'un taller local és molt normal que coincideixin persones que voten alternatives polítiques diferents.

– Has parlat dels tallers locals. Explica'ns una mica del que es tracta...

El taller local és un grup de voluntaris que dins del marc d'una població o barri d'una ciutat desenvolupen la tasca d'Elkarri, que és treballar en les campanyes, organitzar actes i comunicar-se amb la xarxa associativa local, social o política, amb l'ajuntament, amb els grups municipals... En un trimestre un taller local fa un o dos actes públics (una xerrada o una taula rodona) i dues sortides al carrer. A partir d'aquí hi ha moviments locals que amplien la seva acció en fòrums (seminaris d'escolta plurals), activitats locals (defensa dels drets humans, dels presos...).

El nombre de components varia força. Ens podem trobar amb tallers locals de quatre militants fins a quaranta. Tots els mesos hi ha assemblea provincial amb representants dels tallers (representants que són voluntaris) o una trobada nacional que és l'assemblea de les quatre províncies. Aquests dos actes es realitzen de manera alternativa.

– Com prepareu el treball de les vostres campanyes?

Elkarri confecciona un pla estratègic bianual, en el qual es planteja la seva missió, els objectius... Aquest pla el fa l'assemblea general com a culminació de dos mesos de debat intern. Dins d'aquest pla bianual hi ha plans d'actuació semestral. El d'ara i l'anterior és la Conferència de Pau. Fora del País Basc hi ha tallers a Madrid, Barcelona i a Brussel·les.

– No us heu trobat amb actituds de fagocitació per part de les organitzacions polítiques o bé de les iniciatives institucionals?

Hi ha un respecte escrupulós dels partits polítics al moviment i a l'inrevés. Ningú fiinteja amb ningú. La independència del moviment social és sagrada.

– Com sou elegits els càrrecs de responsabilitat a Elkarri?

De dues maneres. Com a treballadors passem una selecció i com a representants som escollits per votació. L'estructura d'Elkarri la formem: 8 òrgans provincials que són el coordinador provincial i el responsable d'organització (alliberat) per cada província. A més a més, hi ha vuit càrrecs d'elecció nacional: els dos coordinadors nacionals, els tres coordinadors d'àrees, el responsable de l'organització nacional, la directora de la revista...

– Per què dos coordinadors nacionals?

Per diferents raons. Una d'elles per l'estructura Navarra — Comunitat Autònoma Basca. Vam escollir l'estructura bicèfala per no caure amb l'estructura piramidal oligàrquica. Inicialment jo era coordinador general de Navarra, tanmateix aquest fet formal m'impedia poder desenvolupar tasques de representació a la Comunitat Basca i el mateix li passava a l'altre coordinador respecte a Navarra. La solució fou el tenir els dos la representativitat tant a Navarra com a la Comunitat Autònoma Basca. He de dir que per l'actual dinàmica properament s'incorporarà un tercer coordinador general.

– Quina relació manteniu amb el poder...

Tenim bona sintonia amb qui governa el País Basc. Tanmateix no en tenim millor que amb gran part de les forces polítics basques. Compartim diagnòstic en el sentit que aquests partits fan bandera de la noviolència, el diàleg i el respecte a la voluntat popular, no coincidim amb Batasuna respecte a l'estratègia de la violència, no coincidim amb el PP amb la negativa al diàleg. Nogensmenys ens resistim a ser corretja de transmissió de ningú. Demanem respecte al que els moviments socials representem, és a dir: independència, pluralitat i transversalitat.

– En aquests nou anys de vida, de quines coses us penediu d'haver fet?

El més clar és el referent a la loteria basca. Mai haviem d'haver-la agafat. No ens va donar diners i si en canvi ens va restar prestigi i credibilitat. Aquest és el major error d'Elkarri segurament.

– Com veieu i què feu al País Basc Francès.

Allí sols disposem de socis i simpatitzants però de grups organitzats no en disposem. Ho hem intentat i no ho hem aconseguit. Allí el procés de pau no és una urgència. A Iparralde fem coses puntuals i evitant el paracaigudisme des del sud. Tanmateix farem un parell d'actes a Baiona referents a la Conferència de Pau, però amb uns altres ritmes.

– Parlem doncs de la Conferència de Pau.

La Conferència per la Pau, s'iniciarà el 7 d'octubre al Palau Euskaldun de Bilbao, entre les personalitats que hi han donat suport estan premis Nobel de la Pau com Adolfo Pérez Esquivel, Rigoberta Menchú, el Dalai Lama... així com també s'han constituït diferents comitès de suport, un dels quals és el català.

– Qui participarà a la Conferència?

Pel que fa a les forces polítiques la gran majoria hi participarà, essent el nostre repte que la seva totalitat hi estiguin presents en aquest projecte. Tan de bo ho facin ara o bé durant el decurs del procés i en tot cas al final en aquest gran acord, en aquest full de mínims que volem que sigui el resultat tangible d'aquest projecte i que s'hi vegin representades totes les

tradicions polítiques que actuen al País Basc. En aquests moments l'única participació que falta és la del Partit Popular. Des d'Elkarri mantenim el compromís per treballar, en generar confiança i interès en el Partit Popular, perquè vegin que és important participar, aportar les seves solucions i fer els seus diagnòstics per reformular solucions.

– El concepte de pau és molt clar, tanmateix a voltes és difícil portar-lo a la pràctica. Què vol dir exactament una Conferència de Pau?

Aquesta Conferència de Pau té tres singularitats. La primera és que es tracta d'una iniciativa social, no és una iniciativa institucional ni internacional, és una iniciativa de la societat afectada que posa en marxa un procés de diàleg per a la pau i la normalització. La segona és que no es tracta d'un acte puntual, no és una reunió d'un dia, dos dies, una setmana de líders polítics, sinó que es tracta d'un procés de sis mesos amb un treball sostingut en el temps. I la tercera singularitat és la metodologia tant flexible, ja que en aquests moments existeixen una quantitat considerable d'obstacles que cal salvar amb una metodologia adequada.

– De quina manera?

Per exemple: hi ha partits que no es volen reunir amb tots els altres. N'hi ha que no volen reunions públiques. Altres que no volen parlar de continguts, que tenen desconfiança... Cal dissenyar un circuit de diàleg entre les forces polítiques que salvi aquests obstacles i que sigui útil. Ho hem fet amb un equip de moderadors i un pla de treball molt adaptat a les dificultats d'avui de la política basca.

– Qui paga aquesta Conferència?

La societat. Aquesta Conferència de Pau la promou un moviment social i la recolzen més de cinquanta-una mil persones que han aportat la seva signatura —que està molt bé—, i mil pessetes. Hem ingressat per la realització d'aquesta Conferència de Pau més de cinquanta-tres milions de pessetes amb aportacions personals.

– Parlem una mica més en concret de la metodologia...

La nostra idea és que si un diàleg es planteja sobre el contingut de la solució, molt probablement això es trenca als cinc minuts. El que fem és realitzar un plantejament previ, és a dir, el que diuen els experts, converses sobres les converses, prenegociacions o premisses... que és parlar dels principis i regles de joc per compartir la solució. Malgrat que això sembli poc, és molt, perquè avui dia al País Basc ni tan sols existeix un foli que reculli els punts de trobada de totes les tradicions polítiques. Aquesta Conferència de Pau es planteja per parlar sobre principis i regles de joc per compartir la sortida, per com compartir la solució.

– La societat basca està madura per a un procés d'aquest tipus?

Jo crec que sí. Està més que madura. Crec que la nostra societat ha donat mostres que no defuig, que és molt participativa, molt mobilitzada.

– Quins nivells de treball tindrà aquesta Conferència?

Seran dos els nivells en què s'estructura. Un de més públic amb inclusió d'actes, conferències, seminaris amb una oferta clara de canals de participació per a la societat. Tothom que vulgui fer arribar les seves propostes al món de la política, en aquest cas, ho podrà fer. Però també hi haurà un nivell més discret —que no pas secret—, ja que tothom és conscient que no és possible retransmetre en directe un diàleg en aquest tema. Elkarri en concret, proposa iniciar aquest segon nivell per debatre el principi d'igualtat, és a dir, com aconseguir igualtat de condicions vitals,

polítiques i democràtiques. Condicions vitals per defensar tots els drets de totes les persones, polítiques per representar totes les idees en llibertat, i de condicions democràtiques per materialitzar tots els projectes segons les mateixes regles de joc. Aquest és el nostre punt de partida, això és el que convoquem a les forces polítiques.

– Un referèndum ajudaria a aquest procés?

La nostra idea és que la consulta popular s'ha de tenir en compte, malgrat que la nostra opinió és que quan hem sortit fa poc d'unes eleccions i amb una legislatura per endavant s'hauria de donar una oportunitat perquè la política arribi a acords per després ser consultats a la població.

– S'ha de dialogar amb ETA?

S'ha de dialogar sempre, amb tothom, amb ETA també. Ara bé, per negociar és necessària la fi de la violència. Nogensmenys aquesta Conferència de Pau va adreçada a les forces polítiques. En aquest sentit evidentment ETA no hi participarà.

– Tanmateix davant del fet de matar...

Matar és injust, inhumà i il·legítim. I matar persones pont com va ser en el cas d'Ernest Lluch, que per cert era soci d'Elkarri, encara és més pervers. Però no es coneix cap altra manera d'acabar amb la violència en els conflictes polítics que no tingui en compte el diàleg. La pau es fa amb els enemics, no pas amb els amics.

– Hi ha alguna garantia de que ETA us pugui escoltar?

No. La millor aportació que ETA podria fer a aquest projecte com també a la convivència basca és el de deixar la violència i substituir les expressions de violència per propostes de diàleg. Tanmateix això és més un desig que una garantia.

– Fins a quin punt la joventut basca està seduïda per aquesta Conferència de Pau o bé ho està més per la kaleborroca?

A la joventut, com a la societat, hi ha molt diferents opcions. Hi ha una part de la joventut que es veu seduïda per la violència, però n'hi ha una altra part que ho està pel procés de pau i de normalització. En aquest cas concret nosaltres estem satisfets. Hi ha joventuts de diferents forces polítiques, del món universitari, de la societat organitzada... que s'han compromès en aquest projecte. Creiem també que la joventut basca comparteix majoritàriament aquest desig de canvi a través de la noviolència i el diàleg i que és minoritària la part de la joventut basca que s'enganxa a la violència, malgrat que mediàticament tingui molta més projecció.

– Què hi sortirà de la Conferència de Pau?

Volem que surtin coses. Com a mínim el llibre i el dossier, els quals recolliran les aportacions i propostes, sortiran, ja que depenen directament d'Elkarri. El foli ho intentarem.

Que hi hagi sort i molta força.

Nota: per contactar amb Elkarri
info@elkarri.org
www.elkarri.org

Joan-Ramon Gordo i Montraveta

enllaç

Butlleta de subscripció

*En/Na*_____

Adreça _____

*CP*_____ *Població* _____ *Comarca*_____

*Telèfon*_____ *Fax* _____ *correu electr.* _____

☐ *em subscric a* Via foral! *(1.600 ptes. per 4 números)*

☐ *Vull rebre en número* *de* Via foral! *(500 ptes.)*

☐ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 1.000 ptes. per trimestre*

☐ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 1.500 ptes. per trimestre*

☐ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 2.000 ptes. per trimestre*

☐ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb* *ptes. per trimestre*

Forma de pagament:

☐ *Gir postal*

☐ *Domiciliació bancària.*

☐ *Personalment*

*Data*_____ *Signatura:*

enllaç

Butlleta de domiciliació bancària

*En/Na*_____

Caixa/Banc _____

C.C./Llibreta ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Adreça _____

*CP*_____ *Població* _____ *Comarca*_____

Agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta s'atengui, fins a nova ordre, el rebut que periòdicament presentarà Enllaç per al pagament de la meva col·laboració.

*Data*_____ *Signatura:*

Molt camí fet. Molt futur per endavant.

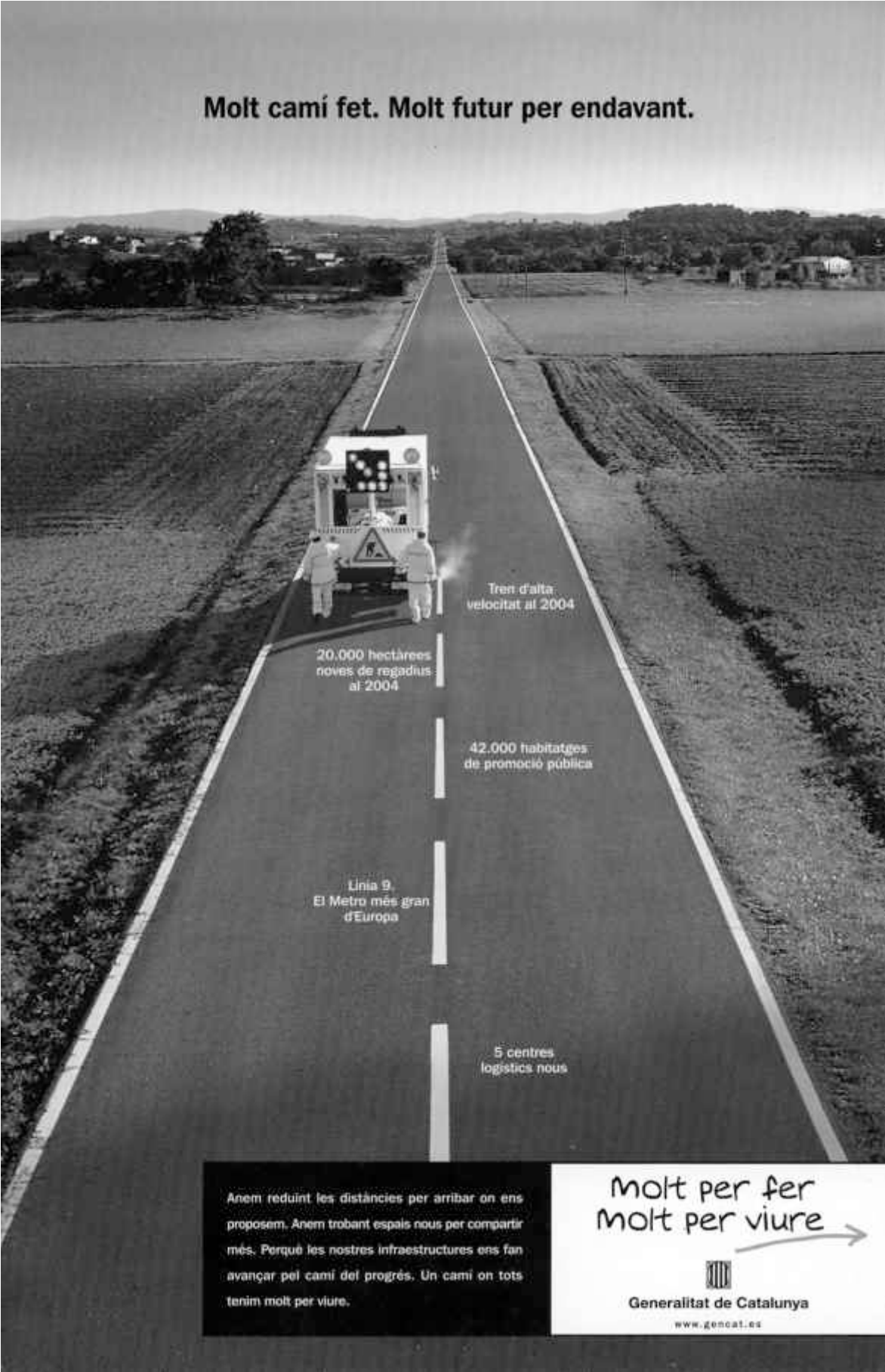

Anem reduint les distàncies per arribar on ens proposem. Anem trobant espais nous per compartir més. Perquè les nostres infraestructures ens fan avançar pel camí del progrés. Un camí on tots tenim molt per viure.

Molt per fer
Molt per viure

Generalitat de Catalunya

www.gencat.es

Editorial	**Editorial**	3
Altrament	**El teatre del Bé i del Mal** Eduardo Galeano	4
	El factor Déu, José Saramago	7
	Encara hi ha temps? Joan Carrero Saralegui	11
	Carta al secretari general de l'ONU Mairead Corrigan Maguire, Adolfo Pérez Esquivel, Rigoberta Menchú Tum	16
	El meu poble	19
Cada terra fa sa guerra	**La deessa Àrtemis, una avançada de Maria** Mn. Josep Dalmau	20
Reus, París i Londres	**Tambors de Pau**	26
A la intempèrie	**Conversa amb Víctor Aierdi** coordinador general d'Elkarri	33

enllaç